

Bruxelles, **XXX**
[...](2021) **XXX** draft

COMUNICARE A COMISIEI

Cadrul pentru ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare

INTRODUCERE

1. Pentru a evita ca subvențiile de stat să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența pe piața internă și să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre, articolul 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumit în continuare „tratatul”) prevede principiul interzicerii ajutoarelor de stat. Cu toate acestea, în anumite cazuri, astfel de ajutoare pot fi compatibile cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (2) și al articolului 107 alineatul (3) din tratat.
2. Prezentul cadru oferă orientări pe baza unei evaluări a compatibilității efectuate de Comisie în ceea ce privește ajutoarele pentru promovarea cercetării, dezvoltării și inovării („C&D&I”) în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din tratat. În temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din tratat, o măsură de ajutor poate fi declarată compatibilă cu piața internă dacă sunt îndeplinite două condiții, una pozitivă și una negativă. Condiția pozitivă impune ca ajutorul să faciliteze dezvoltarea unei activități economice. Condiția negativă impune ca ajutorul să nu modifice în mod nefavorabil condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun.
3. Deși este general acceptat faptul că piețele competitive tind să producă rezultate eficiente în ceea ce privește prețurile, producția și utilizarea resurselor, în prezența unor eșecuri ale pieței¹, intervenția statului poate fi necesară pentru a facilita sau a stimula dezvoltarea anumitor activități economice care, în absența ajutorului, nu s-ar dezvolta sau nu s-ar dezvolta în același ritm sau în aceleași condiții, contribuind astfel la o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. În contextul C&D&I, eșecurile pieței pot apărea, de exemplu, deoarece actorii de pe piață nu iau în considerare neapărat sau cel puțin spontan efectele pozitive mai ample pentru economia europeană, consideră obținerea unui rezultat economic pozitiv ca fiind prea riscantă și, prin urmare, în absența ajutorului de stat, s-ar angaja într-un nivel de activități C&D&I care este prea scăzut din punctul de vedere al societății. De asemenea, în absența ajutorului de stat, proiectele de C&D&I ar putea avea de suferit de pe urma unui acces insuficient la finanțare, din cauza informațiilor asimetrice, sau a unor probleme de coordonare în rândul întreprinderilor.
4. Prin urmare, ajutorul de stat poate fi necesar pentru a spori C&D&I într-o situație în care piața, în sine, nu reușește să producă un rezultat eficient, facilitând astfel dezvoltarea anumitor activități economice. Cadrul C&D&I se aplică tuturor tehnologiilor, industriilor și sectoarelor pentru a garanta că normele nu prevăd în prealabil ce căi de cercetare ar conduce la noi soluții pentru produse, procese și servicii și nu denaturează stimulentele actorilor de pe piață de a dezvolta soluții tehnologice inovatoare chiar și în prezența unor riscuri ridicate. De asemenea, sprijinul plătit în temeiul cadrului C&D&I este menit să stimuleze redresarea economiei Uniunii în urma pandemiei de Covid-19. În plus, este probabil ca ajutorul pentru sprijinirea C&D&I să genereze efecte pozitive mai ample decât beneficiile unice dobândite de solicitantul ajutorului.

---

¹ Termenul „eșec al pieței” se referă la situațiile în care este improbabil ca piețele, lăsate să funcționeze pe cont propriu, să producă rezultate eficiente.

5. Ajutoarele de stat pentru C&D&I pot avea, de exemplu, efecte pozitive în conformitate cu Comunicarea Comisiei intitulată „Pactul verde european”², în care Comisia subliniază că „noile tehnologii, soluțiile durabile și inovarea disruptivă sunt esențiale pentru atingerea obiectivelor Pactului ecologic european. Pentru a-și menține avantajul competitiv în domeniul tehnologiilor curate, UE trebuie să sporească în mod semnificativ implementarea pe scară largă și activitățile de demonstrare a noilor tehnologii în toate sectoarele și în întreaga piață unică, construind lanțuri valorice noi și inovatoare.”.
6. Comunicarea privind SEC³, recent adoptată, identifică C&I drept factor-cheie pentru stimularea redresării Europei, accelerarea tranziției verzi și a celei digitale și consolidarea avantajului competitiv al Europei. Comunicarea vizează creșterea eficienței, a excelenței și a impactului sistemului de C&I din Europa și sprijină competitivitatea bazată pe inovare. Promovarea suveranității tehnologice în domeniile-cheie strategice (de exemplu, inteligența artificială și datele, microelectronica, informatica cuantică, tehnologia 5G, bateriile, energia din surse regenerabile, hidrogenul, mobilitatea cu zero emisii și mobilitatea inteligentă etc.) este, de asemenea, esențială în acest context, sprijinind în același timp autonomia strategică deschisă. În acest scop, Comisia a propus ca statele membre să reafirme obiectivul de investiții în C&D⁴ de 3 % din PIB în UE și să îl actualizeze pentru a reflecta noile priorități ale UE, inclusiv un nou obiectiv de efort public al UE de 1,25 % din PIB pe care statele membre trebuie să îl îndeplinească până în 2030 în mod coordonat la nivelul UE, în scopul mobilizării și al stimulării investițiilor private.
7. În plus, ajutoarele de stat pentru C&D&I pot produce, de asemenea, efectele pozitive identificate în Comunicarea privind conturarea viitorului digital al Europei⁵ și în Comunicarea privind o strategie europeană privind datele⁶. Potrivit primei comunicări, este necesar să se întreprindă acțiuni „pentru a se asigura că soluțiile digitale ajută Europa să își continue propriul drum către o transformare digitală care să funcționeze în beneficiul cetățenilor, cu respectarea valorilor noastre”.
8. În comunicarea sa intitulată „O strategie pentru IMM-uri pentru o Europă sustenabilă și digitală”⁷, Comisia recunoaște că „sustenabilitatea competitivă reprezintă principiul director al Europei pentru viitor. Realizarea unei economii digitale suplă, eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor și neutre din punct de vedere climatic necesită mobilizarea deplină a IMM-urilor. Această tranziție către o Europă mai sustenabilă din punct de vedere economic, ecologic și social trebuie să meargă mână în mână cu tranziția către digitalizare. Pentru aceasta, este nevoie de măsuri specifice care să stimuleze dezvoltarea unui sector prosper al IMM-urilor în economie și să ofere oportunități de creștere pentru IMM-urile care doresc să se extindă. Pentru a crea o infrastructură comercială și de inovare adecvată pentru IMM-uri, este nevoie de investiții la nivelul UE”.

---

² Comunicarea Comisiei intitulată „Pactul verde european”, COM (2019) 640 final, 11.12.2019.

³ Comunicarea Comisiei intitulată „Un nou SEC pentru cercetare și inovare”, COM(2020) 628 final, 30.9.2020.

⁴ Acest obiectiv a fost aprobat în concluziile Consiliului (Competitivitate) din 1 decembrie 2020.

⁵ Comunicarea Comisiei intitulată „Conturarea viitorului digital al Europei”, COM(2020) 67 final, 19.2.2020.

⁶ Comunicarea Comisiei intitulată „O strategie europeană privind datele”, COM(2020) 66 final, 19.2.2020.

⁷ Comunicarea Comisiei intitulată „O strategie pentru IMM-uri pentru o Europă sustenabilă și digitală”, COM(2020) 103 final, 10.3.2020.

9. Noua strategie industrială pentru Europa⁸ subliniază că „Europa are nevoie de o politică industrială europeană bazată pe concurență, pe piețe deschise, pe cercetare și tehnologii de vârf la nivel mondial și o piață unică puternică, menită să elimine barierele și să reducă birocrăția. Trebuie să ne opunem tentațiilor simpliste, care decurg din protecționism sau din denaturări ale pieței, fără a fi naivi atunci când ne confruntăm cu cazuri de concurență neloială.” Aceasta recunoaște că „creșterea investițiilor în cercetare, inovare, dezvoltare și infrastructură modernă va contribui la dezvoltarea unor noi procese de producție și, totodată, la crearea de locuri de muncă”.

1. DOMENIU DE APLICARE ȘI DEFINIȚII

1.1. Domeniu de aplicare

10. Principiile stabilite în prezentul cadru se referă la ajutoarele de stat pentru C&D&I în toate sectoarele reglementate de tratat. Prin urmare, acesta se referă la sectoarele reglementate de norme specifice ale Uniunii privind ajutoarele de stat, cu excepția cazului în care normele respective conțin dispoziții contrare.
11. Finanțarea din partea Uniunii gestionată la nivel central de instituțiile, agențiile, întreprinderile comune sau alte organisme ale Uniunii care nu este direct sau indirect sub controlul statelor membre⁹ nu constituie ajutor de stat. În cazul în care o astfel de finanțare din partea Uniunii este combinată cu ajutoare de stat, numai ajutoarele de stat vor fi luate în considerare pentru a stabili dacă pragurile de notificare și intensitățile maxime ale ajutorului sunt respectate sau, în contextul prezentului cadru, fac obiectul unei analize de compatibilitate.
12. Ajutoarele pentru C&D&I destinate întreprinderilor aflate în dificultate, astfel cum sunt definite în sensul prezentului cadru de Liniile directoare comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate¹⁰, astfel cum au fost modificate sau înlocuite, sunt excluse din domeniul de aplicare al prezentului cadru.
13. Atunci când evaluează ajutoarele pentru C&D&I în favoarea unui beneficiar care face obiectul unui ordin de recuperare neexecutat în urma unei decizii anterioare a Comisiei care declară un ajutor ca fiind ilegal și incompatibil cu piața internă, Comisia va lua în considerare valoarea ajutorului nerecuperată încă¹¹.

1.2. Măsuri de ajutor acoperite de cadrul de reglementare

14. Comisia a identificat o serie de măsuri de C&D&I pentru care ajutoarele de stat ar putea fi compatibile, în anumite condiții, cu piața internă:
- (a) *ajutoarele pentru proiecte de C&D* în cazul cărora partea din proiectul de cercetare care beneficiază de ajutor se încadrează în categoriile de cercetare fundamentală și cercetare aplicată, aceasta din urmă putând fi împărțită în

---

⁸ Comunicarea Comisiei, intitulată „O nouă Strategie industrială pentru Europa”, COM (2020) 102 final, 10.3.2020.

⁹ Inclusiv finanțarea furnizată în cadrul programului Orizont Europa sau al programului Europa digitală.

¹⁰ Comunicarea Comisiei intitulată „Liniile directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate”, JO C 244, 1.10.2004, p. 2.

¹¹ A se vedea hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 13 septembrie 1995, TWD Textilwerke Deggendorf GmbH / Comisia, cauzele conexate T-244/93 și T-486/93, ECLI:EU:T:1995:160.

cercetare industrială și dezvoltare experimentală¹². Aceste ajutoare vizează, în principal, eșecul pieței legat de externalitățile pozitive (propagarea cunoștințelor), dar pot fi îndreptate și către un eșec al pieței cauzat de informații imperfecte și asimetrice sau (în special în proiectele de colaborare) un eșec de coordonare;

- (b) **ajutoarele pentru studii de fezabilitate** aferente proiectelor de C&D, care contribuie la remedierea unui eșec al pieței legat în principal de informații imperfecte și asimetrice;
- (c) **ajutoarele pentru construirea și modernizarea infrastructurilor de cercetare**, care sunt destinate, în principal, remedierii unui eșec al pieței rezultat din dificultăți de coordonare, dar și din informații imperfecte și asimetrice. Infrastructurile de cercetare de înaltă calitate sunt din ce în ce mai necesare pentru o cercetare novatoare, întrucât acestea atrag talentele din întreaga lume și sunt esențiale, de exemplu, pentru tehnologiile informației și comunicațiilor și pentru tehnologiile generice esențiale¹³. Costurile ridicate ale investițiilor inițiale pentru achiziționarea de instalații și echipamente științifice de ultimă generație utilizate pentru activități de cercetare în stadiu incipient, în special de către comunitatea științifică, fac adesea imposibilă găsirea finanțării necesare pe piață;
- (d) **ajutoarele pentru construirea și modernizarea infrastructurilor tehnologice** abordează în principal eșecul pieței cauzat de informațiile imperfecte și asimetrice sau de o deficiență de coordonare. Construirea sau modernizarea unei infrastructuri tehnologice de ultimă generație presupune costuri de investiții inițiale ridicate, care, împreună cu o bază de clienți incertă, pot îngreuna accesul la finanțare;
- (e) **ajutoarele pentru activități de inovare**, care servesc, în principal, la remedierea eșecurilor pieței legate de externalități pozitive (propagarea cunoștințelor), dificultăți de coordonare și, într-o mai mică măsură, informații asimetrice. În ceea ce privește întreprinderile mici și mijlocii („IMM-uri”), astfel de ajutoare pentru inovare pot fi acordate pentru obținerea, validarea și protejarea brevetelor și altor active necorporale, pentru detașarea personalului cu înaltă calificare, precum și pentru achiziționarea de servicii de consultanță și de asistență în domeniul inovării, de exemplu cele furnizate de organizații de cercetare și de diseminare a cunoștințelor, infrastructuri de cercetare, infrastructuri tehnologice sau clustere de inovare. În plus, pentru a încuraja întreprinderile mari să colaboreze cu IMM-urile în activitățile de inovare de proces și inovare organizațională, pot fi sprijinite și costurile suportate atât de IMM-uri, cât și de întreprinderile mari pentru astfel de activități;
- (f) **ajutoarele pentru clusterelor de inovare**, care au ca obiectiv remedierea eșecurilor pieței asociate unor probleme de coordonare care împiedică dezvoltarea clusterelor, limitând interacțiunile și fluxul de cunoștințe în cadrul acestora și între acestea. Ajutoarele de stat ar putea contribui la soluționarea

---

¹² Comisia consideră că este util să se mențină categorii diferite de activități de C&D, indiferent de posibilitatea ca activitățile respective să urmeze un model interactiv, și nu un model liniar.

¹³ Tehnologiile generice esențiale sunt definite și identificate în Comunicarea Comisiei intitulată „O strategie europeană privind tehnologiile generice esențiale – o punte către creștere economică și locuri de muncă”, COM (2012) 341 final, 26.6.2012.

acestei probleme în primul rând prin sprijinirea investițiilor în infrastructuri comune și deschise pentru clusterelor de inovare și, în al doilea rând, prin sprijinirea, timp de cel mult zece ani, a funcționării clusterelor pentru îmbunătățirea colaborării, a stabilirii de contacte și a învățării. Taxele percepute pentru utilizarea instalațiilor clusterului de inovare și pentru participarea la activitățile clusterului de inovare corespund prețului pieței sau reflectă costurile acestora (inclusiv o marjă rezonabilă). Pentru a facilita accesul la instalațiile clusterelor de inovare sau participarea la activitățile clusterului de inovare, accesul poate fi oferit la prețuri reduse, în conformitate cu normele privind ajutoarele de stat aplicabile utilizatorilor serviciilor furnizate de clusterul de inovare.

15. Statele membre trebuie să notifice ajutoarele pentru C&D&I în temeiul articolului 108 alineatul (3) din tratat, cu excepția măsurilor care îndeplinesc condițiile prevăzute de un regulament de exceptare pe categorii adoptat de Comisie în temeiul articolului 1 din Regulamentul (CE) nr. 1588/2015 al Consiliului¹⁴.
16. Prezentul cadru stabilește criteriile de compatibilitate privind schemele de ajutoare și ajutoarele individuale pentru C&D&I care fac obiectul cerinței de notificare și care trebuie evaluate în baza articolului 107 alineatul (3) litera (c) din tratat¹⁵.

1.3. Definiții

17. În sensul prezentului cadru, se aplică următoarele definiții:

- (a) **„ajutoare ad-hoc”** înseamnă ajutoarele care nu sunt acordate pe baza unei scheme de ajutoare;
- (b) **„ajutor”** înseamnă orice măsură care îndeplinește criteriile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din tratat;
- (c) **„intensitatea ajutorului”** înseamnă valoarea brută a ajutorului exprimată ca procent din costurile eligibile, înainte de deducerea impozitelor sau a altor taxe. În cazul în care ajutorul se acordă sub altă formă decât cea a subvenției, valoarea ajutorului este echivalentul subvenției al ajutorului. Ajutoarele care pot fi plătite în mai multe tranșe se actualizează la valoarea lor la data acordării. Rata dobânzii care trebuie utilizată în acest sens este rata de scont¹⁶ aplicabilă la data acordării. Intensitatea ajutorului se calculează pentru fiecare beneficiar;
- (d) **„schemă de ajutoare”** înseamnă orice act în baza căruia, fără a fi necesare măsuri suplimentare de punere în aplicare, întreprinderilor definite în schemă în mod general și abstract li se pot acorda ajutoare individuale și orice act în baza căruia un ajutor care nu are legătură cu un proiect anume poate fi acordat uneia sau mai multor întreprinderi;

¹⁴ Regulamentul (UE) nr. 2015/1588 al Consiliului din 13 iulie 2015 de aplicare a articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene anumitor categorii de ajutoare de stat orizontale, JO L 248, 24.9.2015, p. 1, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 2018/1911 al Consiliului din 26 noiembrie 2018, JO L 311, 7.12.2018, p. 8.

¹⁵ Criteriile pentru analizarea compatibilității cu piața internă a ajutoarelor de stat menite să promoveze executarea unor proiecte importante de interes comun european, inclusiv ajutoarele pentru C&D&I evaluate în baza articolului 107 alineatul (3) litera (b) din tratat, sunt stabilite într-o comunicare separată a Comisiei.

¹⁶ A se vedea Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont, JO C 14, 19.1.2008, p. 6.

- (e) **„cercetare aplicată”** înseamnă cercetare industrială, dezvoltare experimentală sau orice combinație a acestora;
- (f) **„concurență deplină”** înseamnă o situație în care condițiile tranzacției dintre părțile contractante nu diferă de cele care s-ar aplica între întreprinderi independente și nu conțin niciun element de coluziune. Se consideră că orice tranzacție rezultată în urma unei proceduri de atribuire deschise, transparente și nediscriminatorii respectă principiul concurenței depline;
- (g) **„data acordării ajutorului”** înseamnă data la care dreptul legal de a primi ajutorul este conferit beneficiarului în conformitate cu legislația națională aplicabilă;
- (h) **„digitalizare”** înseamnă introducerea de tehnologii și/sau soluții digitale inovatoare pentru a îmbunătăți și/sau a moderniza procesele, produsele sau funcționalitățile de servicii;
- (i) **„colaborare efectivă”** înseamnă colaborare între cel puțin două părți independente în vederea schimbului de cunoștințe și tehnologii sau în vederea atingerii unui obiectiv comun, bazată pe diviziunea muncii, în cadrul căreia părțile definesc de comun acord domeniul de aplicare a proiectului de colaborare, contribuie la punerea în aplicare a acestuia și împart riscurile și rezultatele. Este posibil ca una sau mai multe părți să suporte integral costurile proiectului și, prin urmare, celelalte părți să nu fie expuse la riscurile financiare pe care le presupune acesta. Cercetarea contractuală și prestarea de servicii de cercetare nu sunt considerate forme de colaborare;
- (j) **„dezvoltare exclusivă”** înseamnă achiziționarea publică a unor servicii de cercetare și dezvoltare ale căror beneficii revin integral și exclusiv autorității contractante sau entității contractante și pe care aceasta le poate utiliza în desfășurarea propriilor activități, cu condiția de a le remunera pe deplin;
- (k) **„dezvoltare experimentală”** înseamnă dobândirea, combinarea, modelarea și utilizarea unor cunoștințe și competențe existente de ordin științific, tehnologic, de afaceri, precum și a altor cunoștințe și competențe relevante, în scopul dezvoltării de produse, procese sau servicii noi sau îmbunătățite, inclusiv produse, procese sau servicii digitale noi sau îmbunătățite, în orice domeniu, industrie sau sector¹⁷. Aceasta poate include, de exemplu, și activități care vizează definirea, planificarea și documentarea conceptuală a unor noi produse, procese sau servicii. Dezvoltarea experimentală poate include crearea de prototipuri, demonstrarea, crearea de proiecte-pilot, testarea și validarea unor produse, procese sau servicii noi sau îmbunătățite în medii reprezentative pentru condițiile de funcționare reale, în cazul în care obiectivul principal este de a aduce noi îmbunătățiri tehnice produselor, proceselor sau serviciilor care nu sunt definitive în mod substanțial. Aceasta poate include dezvoltarea unui prototip sau produs-pilot utilizabil comercial care este în mod obligatoriu produsul comercial final și a cărui producție este prea costisitoare pentru ca acesta să fie utilizat exclusiv în scopuri demonstrative și de validare. Dezvoltarea experimentală nu include modificările de rutină sau periodice aduse produselor, liniilor de producție, proceselor de

¹⁷ Se aplică, de asemenea, industriilor și tehnologiilor digitale, cum ar fi supercalculul, tehnologiile cuantice, tehnologiile blockchain, inteligența artificială, securitatea cibernetică, volumele mari de date și tehnologiile de tip cloud.

fabricație și serviciilor existente sau altor operațiuni în curs, chiar dacă modificările respective pot reprezenta ameliorări;

- (l) **„studiu de fezabilitate”** înseamnă evaluarea și analiza potențialului unui proiect care urmărește să vină în sprijinul procesului decizional prin faptul că evidențiază în mod obiectiv și rațional punctele forte și punctele slabe ale acestuia, oportunitățile și amenințările și prin faptul că identifică resursele necesare pentru punerea sa în practică și, în ultimă instanță, perspectivele de succes ale acestuia;
- (m) **„proprietate exclusivă”** înseamnă că organizația de cercetare, infrastructura de cercetare sau achizitorul public beneficiază de toate avantajele economice aferente drepturilor de proprietate intelectuală prin rezervarea dreptului de a le utiliza fără restricții, în special dreptul de proprietate și dreptul de a acorda licențe. Acest lucru poate fi valabil, de asemenea, atunci când organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare (respectiv, achizitorul public) decide să încheie alte contracte cu privire la drepturile respective, inclusiv acordarea licenței unui partener cu care este în relație de colaborare (respectiv, unor întreprinderi);
- (n) **„cercetare fundamentală”** înseamnă activitatea experimentală sau teoretică întreprinsă, în principal, pentru a dobândi cunoștințe noi despre bazele fenomenelor și faptelor observabile, fără a fi avută în vedere nicio aplicare sau utilizare comercială directă;
- (o) **„echivalent subvenție brută”** înseamnă quantumul ajutorului în cazul în care acesta a fost acordat sub formă de grant, înainte de orice deducere a impozitului sau a altor taxe;
- (p) **„personal cu înaltă calificare”** înseamnă personalul cu studii superioare și cel puțin cinci ani de experiență profesională relevantă, care poate include și formarea în cadrul unui doctorat;
- (q) **„ajutor individual”** înseamnă orice ajutor de stat care nu este acordat în baza unei scheme de ajutor de stat sau este acordat în baza unei scheme, dar trebuie notificat în mod individual;
- (r) **„cercetare industrială”** înseamnă cercetarea sau investigația critică planificată în scopul dobândirii de cunoștințe și competențe noi pentru dezvoltarea unor noi produse, procese sau servicii sau pentru realizarea unei îmbunătățiri semnificative a produselor, proceselor sau serviciilor existente, inclusiv a produselor, proceselor sau serviciilor digitale noi sau îmbunătățite, în orice domeniu, industrie sau sector¹⁸. Aceasta cuprinde crearea de părți componente pentru sisteme complexe și poate include construcția de prototipuri în laborator sau într-un mediu cu interfețe simulate ale sistemelor existente, precum și de linii pilot, atunci când acest lucru este necesar pentru cercetarea industrială și, în special, pentru validarea tehnologiilor generice;
- (s) **„servicii de consultanță în materie de inovare”** înseamnă servicii de consultanță, asistență sau formare în domeniul transferului de cunoștințe, al dobândirii, protecției sau exploatarei activelor necorporale sau al utilizării standardelor și reglementărilor care le includ, precum și consultanță, asistență sau

---

¹⁸ Se aplică, de asemenea, industriilor și tehnologiilor digitale, cum ar fi supercalculul, tehnologiile cuantice, tehnologiile blockchain, inteligența artificială, securitatea cibernetică, volumele mari de date și tehnologiile de tip cloud sau tehnologiile de vârf.

formare privind introducerea sau utilizarea de tehnologii și soluții digitale inovatoare;

- (t) **„clustere de inovare”** înseamnă structurile sau grupurile organizate de părți independente, inclusiv startupuri inovatoare, întreprinderi mici și mijlocii și întreprinderi mari, precum și organizații de cercetare și de diseminare a cunoștințelor, infrastructuri de cercetare, infrastructuri tehnologice, centre de inovare digitală, organizații non-profit și alți operatori economici afiliați, concepute pentru a stimula activitatea inovatoare și noi modalități de colaborare¹⁹ prin utilizarea în comun a instalațiilor, prin schimbul de cunoștințe și de expertiză și prin aducerea unor contribuții efective la transferul de cunoștințe, stabilirea de contacte, diseminarea informațiilor și colaborarea între întreprinderi și alte organizații din cluster²⁰;
- (u) **„servicii de sprijinire a inovării”** înseamnă furnizarea de spații de birouri, bănci de date, servicii de cloud și de stocare a datelor, biblioteci, studii de piață, laboratoare, etichetare a calității, experimentare, testare și certificare sau alte servicii, inclusiv cele furnizate de organizații de cercetare și de diseminare a cunoștințelor, infrastructuri de cercetare, infrastructuri tehnologice sau clustere de inovare, în scopul dezvoltării de produse, procese sau servicii mai eficiente sau avansate din punct de vedere tehnologic, inclusiv punerea în aplicare a unor tehnologii și soluții digitale inovatoare;
- (v) **„active necorporale”** înseamnă active care nu au o concretizare fizică sau financiară precum brevete, licențe, know-how sau alte drepturi de proprietate intelectuală;
- (w) **„transfer de cunoștințe”** înseamnă orice proces desfășurat în scopul de a obține, de a colecta și de a face schimb de cunoștințe explicite și implicite, inclusiv de abilități și de competențe, în cadrul unor activități economice și neeconomice, cum ar fi colaborări în materie de cercetare, servicii de consultanță, acordare de licențe, creare de produse derivate, publicare și mobilitate a cercetătorilor și a altor categorii de personal implicate în activitățile respective. Pe lângă cunoștințele științifice și tehnologice, transferul de cunoștințe include, de asemenea, alte tipuri de cunoștințe, precum cunoștințele privind utilizarea standardelor și a reglementărilor din care fac parte acestea, cunoștințele privind condițiile mediilor de operare din viața reală și metodele de inovare organizațională, precum și gestionarea cunoștințelor legate de identificarea, dobândirea, protejarea, apărarea și exploatarea activelor necorporale;
- (x) **„întreprinderi mari”** înseamnă întreprinderile care nu se încadrează în definiția întreprinderilor mici și mijlocii;
- (y) **„costuri nete suplimentare”** înseamnă diferența dintre valorile actuale nete preconizate ale proiectului sau ale activității care beneficiază de ajutor și o

¹⁹ De exemplu, prin mijloace digitale.

²⁰ Centrele de inovare digitală (inclusiv centrele europene de inovare digitală sprijinite în cadrul programului Europa digitală gestionat la nivel central) al căror scop este de a stimula adoptarea pe scară largă a tehnologiilor digitale precum inteligența artificială, HPC și securitatea cibernetică de către industrie (în special IMM-uri) și organizațiile din sectorul public, dar fără a se limita la acestea, ar putea fi considerate un cluster de inovare în sensul prezentului cadru, în funcție de obiectivele specifice urmărite sau de activitățile/funcționalitățile oferite de centrul de inovare digitală.

investiție contrafactuală viabilă pe care beneficiarul ar fi efectuat-o în absența ajutorului;

- (z) **„inovare organizațională²¹”** înseamnă punerea în aplicare a unei noi metode organizaționale în practicile comerciale, organizarea locului de muncă sau relațiile externe ale unei întreprinderi, de exemplu prin utilizarea unor tehnologii digitale noi sau inovatoare, cu excepția modificărilor care sunt bazate pe metode organizaționale deja în funcțiune în întreprindere, a modificărilor aduse strategiei de gestionare, a fuziunilor și achizițiilor, a încetării utilizării unui proces, a simplei înlocuiri sau majorări a capitalului, a schimbărilor rezultate numai din modificarea prețurilor factorilor, a personalizării, a localizării, a schimbărilor regulate, sezoniere și a altor schimbări ciclice și a comercializării de produse noi sau îmbunătățite semnificativ;
- (aa) **„costuri cu personalul”** înseamnă costul cercetătorilor, al tehnicienilor și al altor membri ai personalului auxiliar în măsura în care sunt angajați în proiectul sau activitatea respectivă;
- (bb) **„achiziție înainte de comercializare”** înseamnă achiziționarea publică a unor servicii de cercetare și dezvoltare în care autoritatea contractantă sau entitatea contractantă nu își rezervă exclusiv toate rezultatele și beneficiile contractului pentru a le utiliza în desfășurarea propriilor activități, ci le împarte cu furnizorii în condițiile pieței. Contractul, al cărui obiect se încadrează în una sau mai multe categorii de cercetare și dezvoltare prevăzute în prezentul cadru, trebuie încheiat pe o perioadă determinată și poate include dezvoltarea de prototipuri sau de volume limitate ale unor prime produse sau servicii sub forma unor serii de testare. Achiziționarea unor volume comerciale de produse sau servicii nu poate face obiectul aceluiași contract;
- (cc) **„inovare de proces²²”** înseamnă punerea în aplicare a unei metode de producție sau de implementare noi sau îmbunătățite semnificativ (inclusiv modificări semnificative ale tehnicilor, echipamentelor sau software-ului), de exemplu prin utilizarea unor tehnologii digitale noi sau inovatoare, excepție făcând schimbările sau îmbunătățirile minore, creșterea capacităților de producție sau de prestare de servicii prin adăugarea de sisteme de fabricație sau logistice care sunt foarte asemănătoare cu cele utilizate deja, încetarea utilizării unui proces, simpla înlocuire sau majorare a capitalului, schimbări rezultate numai din modificarea prețurilor factorilor, personalizarea producției, localizarea, schimbările regulate, sezoniere și alte schimbări ciclice și comercializarea de produse noi sau îmbunătățite semnificativ;
- (dd) **„proiect de C&D”** înseamnă o operațiune care include activități care acoperă în același timp una sau mai multe categorii de cercetare și dezvoltare definite în prezentul cadru și care este destinată să îndeplinească o sarcină indivizibilă de natură economică, științifică sau tehnică exactă, cu obiective predefinite în mod clar. Un proiect de C&D poate fi alcătuit din mai multe pachete de lucru, activități sau servicii și include obiective clare, activitățile care urmează să fie desfășurate

---

²¹ Inovarea organizațională poate include, de asemenea, inovarea socială, cu condiția ca activitățile de inovare socială să intre în domeniul de aplicare al definiției.

²² Inovarea de proces poate include, de asemenea, inovarea socială, cu condiția ca activitățile de inovare socială să se încadreze în domeniul de aplicare al definiției.

în vederea realizării obiectivelor respective (inclusiv costurile pe care le presupun acestea) și prestații concrete pentru a identifica rezultatele activităților respective și a le compara cu obiectivele relevante. Atunci când două sau mai multe proiecte de C&D nu sunt separabile în mod clar unele de altele și, în special, în cazul în care nu prezintă probabilități independente de succes tehnologic, acestea sunt considerate un singur proiect;

- (ee) **„avans rambursabil”** reprezintă un împrumut pentru un proiect, care este plătit în una sau mai multe tranșe și ale cărui condiții de rambursare depind de rezultatul proiectului;
- (ff) **„organizație de cercetare și diseminare a cunoștințelor”** sau „organizație de cercetare” înseamnă o entitate (cum ar fi universitățile sau institutele de cercetare, agențiile de transfer de tehnologie, intermediarii pentru inovare, entitățile de colaborare fizice sau virtuale orientate spre cercetare), indiferent de statutul său juridic (organizație de drept public sau privat) sau de modalitatea de finanțare, al cărei obiectiv principal este de a efectua în mod independent cercetare fundamentală, cercetare industrială sau dezvoltare experimentală sau de a disemina la scară largă rezultatele unor astfel de activități prin predare, publicare sau transfer de cunoștințe. În cazul în care entitatea desfășoară și activități economice, finanțarea, costurile și veniturile activităților economice respective trebuie să fie contabilizate separat. Întreprinderile care pot exercita o influență decisivă asupra unei astfel de entități, de exemplu, în calitate de acționari sau asociați, nu pot beneficia de acces preferențial la rezultatele generate de aceasta;
- (gg) **„infrastructură de cercetare”** înseamnă instalațiile, resursele și serviciile conexe utilizate de comunitatea științifică pentru a desfășura activități de cercetare în domeniile sale și cuprinde echipamente sau seturi de instrumente științifice, resurse de cunoștințe precum colecții, arhive sau informații științifice structurate ce permit infrastructurilor bazate pe tehnologia informației și comunicațiilor cum ar fi rețelele, materialul informatic, programele de software și instrumentele de comunicare, precum și orice alte mijloace necesare pentru desfășurarea activităților de cercetare. Astfel de infrastructuri de cercetare pot fi „localizate într-un singur sit” sau „distribuite” (rețea organizată de resurse)²³;
- (hh) **„detașare”** înseamnă angajarea temporară de personal de către un beneficiar cu dreptul de a reveni la angajatorul anterior;
- (ii) **„întreprinderi mici și mijlocii”** sau „IMM-uri”, „întreprinderi mici” și „întreprinderi mijlocii” înseamnă întreprinderile care îndeplinesc criteriile prevăzute în Recomandarea Comisiei privind definirea microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii²⁴;
- (jj) **„începerea lucrărilor”** sau „începerea proiectului” înseamnă fie începerea activităților de C&D&I, fie primul acord dintre beneficiar și contractanți privind desfășurarea proiectului, în funcție de evenimentul care survine mai întâi.

---

²³ A se vedea articolul 2 litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 723/2009 al Consiliului din 25 iunie 2009 privind cadrul juridic comunitar aplicabil unui consorțiu pentru o infrastructură europeană de cercetare (ERIC), JO L 206, 8.8.2009, p. 1.

²⁴ Recomandarea Comisiei din 6 mai 2003 privind definirea microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii, JO L 124, 20.5.2003, p. 36.

Lucrările pregătitoare, cum ar fi obținerea permiselor și efectuarea studiilor de fezabilitate nu sunt considerate începerea lucrărilor;

- (kk) **„active corporale”** înseamnă active precum terenuri, clădiri și instalații, utilaje și echipamente;
- (ll) **„infrastructură tehnologică”** înseamnă instalațiile, echipamentele, capacitățile și serviciile de sprijin aferente necesare pentru dezvoltarea, testarea și aplicarea pe scară largă a tehnologiei pentru a avansa prin activități de cercetare industrială și dezvoltare experimentală, de la validarea într-un laborator la un reprezentant de validare a mediului operațional, ai căror utilizatori sunt în principal actori industriali, inclusiv IMM-uri, care caută sprijin pentru dezvoltarea și integrarea de tehnologii inovatoare în vederea dezvoltării de noi produse, procese și servicii, asigurând în același timp fezabilitatea și conformitatea cu reglementările²⁵.

2. AJUTOR DE STAT ÎN SENSUL ARTICOLULUI 107 ALINEATUL (1) DIN TRATAT

- 18. În general, orice măsură care îndeplinește criteriile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din tratat constituie ajutor de stat. O comunicare separată a Comisiei²⁶ privind noțiunea de ajutor de stat clarifică modul în care Comisia înțelege această noțiune în general, însă în prezenta secțiune sunt analizate situațiile apărute în mod normal în domeniul activităților de C&D&I, fără a aduce atingere interpretării date de Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

2.1. Organizațiile de cercetare și diseminare a cunoștințelor și infrastructurile de cercetare ca beneficiari ai ajutoarelor de stat

- 19. Organizațiile de cercetare și diseminare a cunoștințelor („organizațiile de cercetare”) și infrastructurile de cercetare sunt beneficiari ai ajutoarelor de stat în cazul în care finanțarea publică a acestora îndeplinește toate condițiile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din tratat. În temeiul Comunicării Comisiei privind noțiunea de ajutor de stat și în conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție, beneficiarul trebuie să se califice ca întreprindere, dar această calificare nu depinde de statutul său juridic, cu alte cuvinte, dacă acesta este o organizație de drept public sau privat, sau de natura sa economică, cu alte cuvinte, dacă acesta are sau nu scop lucrativ. Mai degrabă, este decisiv pentru calificarea ca întreprindere dacă beneficiarul desfășoară sau nu o activitate economică care constă în a oferi produse sau servicii pe o piață dată²⁷.

2.1.1. Finanțarea publică a activităților neeconomice

- 20. În cazul în care aceeași entitate exercită activități de natură atât economică, cât și neeconomică, finanțarea din fonduri publice a activităților neeconomice nu va intra sub incidența articolului 107 alineatul (1) din tratat dacă cele două tipuri de activități și

²⁵ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei „Infrastructuri tehnologice”, SWD(2019) 158 final, 8.4.2019.

²⁶ Comisia Europeană, „Comunicarea Comisiei privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene”, JO C 262, 19.7.2016, p. 1.

²⁷ A se vedea hotărârea Curții de Justiție din 16 iunie 1987, Comisia/Italia, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283; punctul 7; hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 18 iunie 1998, Comisia/Italia, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, punctul 36; hotărârea Curții de Justiție din 19 februarie 2002 în cauza Wouters, C-309/99, ECLI:EU:C:2002:98, punctul 46.

costurile, finanțarea și veniturile acestora pot fi separate în mod clar, astfel încât subvenționarea încrucișată a activității economice să fie evitată în mod eficace. Dovezile privind alocarea adecvată a costurilor, finanțării și veniturilor pot consta în situațiile financiare anuale ale entităților respective.

21. Comisia consideră că următoarele activități au, în general, un caracter neeconomic:
- (a) activitățile de bază ale organizațiilor de cercetare și ale infrastructurilor de cercetare, în special:
    - (i) activitățile de formare în vederea sporirii și îmbunătățirii calificării resurselor umane. În conformitate cu jurisprudența²⁸ și practica decizională a Comisiei²⁹ și astfel cum s-a explicat în Comunicarea privind noțiunea de ajutor de stat și Comunicarea privind SIEG³⁰, învățământul public organizat din cadrul sistemului național de învățământ, cu finanțare predominant sau integral publică și controlat de către stat este considerat activitate neeconomică³¹;
    - (ii) C&D independentă în vederea dobândirii unor cunoștințe mai vaste și a unei înțelegeri mai bune, inclusiv proiectele de colaborare în domeniul C&D în cadrul cărora organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare se angajează în colaborare efectivă³²;
    - (iii) diseminarea la scară largă a rezultatelor cercetării, în mod neexclusiv și nediscriminatoriu, de exemplu prin predarea acestora, prin baze de date cu acces liber, prin publicații deschise sau prin programe informatice gratuite;
  - (b) activitățile de transfer de cunoștințe, în cazul în care acestea sunt efectuate fie de organizația de cercetare sau de infrastructura de cercetare (inclusiv departamentele sau filialele acestora), fie în comun cu astfel de entități sau în numele acestora și în cazul în care toate profiturile din activitățile respective sunt reinvestite în activitățile de bază ale organizației de cercetare sau ale infrastructurii de cercetare. Caracterul neeconomic al activităților nu este afectat de atribuirea contractelor de prestare a unor servicii corespunzătoare către părți terțe prin intermediul unor licitații deschise.
22. În cazul în care o organizație de cercetare sau o infrastructură de cercetare este utilizată atât pentru activități economice, cât și neeconomice, finanțarea publică face obiectul normelor privind ajutoarele de stat numai în măsura în care aceasta acoperă costurile

²⁸ A se vedea hotărârea Curții de Justiție din 27 septembrie 1988, *Humble și Edel*, C-263/86, ECLI:EU:C:1988:451, punctele 9-10, 15-18; hotărârea Curții de Justiție din 7 decembrie 1993, *Wirth*, C-109/92, ECLI:EU:C:1993:916, punctul 15.

²⁹ A se vedea, de exemplu, cazurile NN54/2006, *Prerov logistics College*, și N 343/2008, *Ajutor individual pentru Colegiul Universitar din Nyíregyháza în vederea dezvoltării Centrului de cunoștințe Partium*.

³⁰ A se vedea Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor Uniunii Europene în materie de ajutoare de stat în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general, JO C 8, 11.1.2012, p. 4, punctele 26-29.

³¹ Formarea profesională a forței de muncă, în sensul normelor privind ajutorul de stat pentru ajutoarele în domeniul formării, nu îndeplinește condițiile pentru a fi considerată activitate principală neeconomică a organizațiilor de cercetare.

³² Furnizarea de servicii de C&D și C&D desfășurată în numele întreprinderilor nu sunt considerate drept activități de C&D independente.

legate de activitățile economice³³. În cazul în care organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare este utilizată aproape exclusiv pentru o activitate neeconomică, finanțarea acesteia poate ieși integral din domeniul de aplicare al normelor privind ajutoarele de stat³⁴ dacă utilizarea economică rămâne pur auxiliară, cu alte cuvinte corespunde unei activități care este legată direct de funcționarea organizației de cercetare sau a infrastructurii de cercetare și este necesară pentru aceasta sau care este legată intrinsec de utilizarea neeconomică principală a acesteia și care are un domeniu de aplicare limitat. În sensul prezentului cadru, Comisia va considera că așa stau lucrurile atunci când activitățile economice consumă exact aceiași factori (de exemplu, materiale, echipamente, forță de muncă și capital fix) ca și activitățile neeconomice, iar capacitatea alocată în fiecare an unor astfel de activități economice nu depășește 20 % din capacitatea anuală globală a entității respective. Monitorizarea caracterului auxiliar al activității economice se aplică timp de cel puțin 10 ani de la începerea activității organizației de cercetare sau a infrastructurii de cercetare. În cazul în care creșterea înregistrată de activitatea economică a infrastructurii sau organizației de cercetare nu mai permite ca această activitate să fie considerată auxiliară, finanțarea din fonduri publice a întregii activități economice va intra sub incidența normelor privind ajutoarele de stat.

2.1.2. Finanțarea publică a activităților economice ale organizațiilor de cercetare și ale infrastructurilor de cercetare

23. Fără a aduce atingere punctului 22, în cazul în care organizațiile de cercetare sau infrastructurile de cercetare sunt utilizate pentru a desfășura activități economice, cum ar fi închirierea de echipamente sau de laboratoare către întreprinderi, furnizarea de servicii către întreprinderi sau desfășurarea de activități de cercetare contractuală, finanțarea publică a activităților economice respective va fi, în general, considerată ajutor de stat.
24. Cu toate acestea, Comisia nu va considera organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare drept beneficiar de ajutor de stat dacă aceasta acționează ca un simplu intermediar pentru a transmite către destinatarii finali întreaga sumă provenită din finanțare publică și orice avantaj dobândit printr-o astfel de finanțare. Acest lucru este valabil, în general, în cazul în care:
  - (a) atât finanțarea publică, cât și orice avantaj dobândit prin finanțarea respectivă sunt cuantificabile și demonstrabile și există un mecanism adecvat care asigură faptul că acestea sunt transmise în întregime către beneficiarii finali, de exemplu prin prețuri reduse și
  - (b) nu este acordat niciun avantaj suplimentar intermediarului, deoarece fie acesta este selectat printr-o licitație deschisă, fie finanțarea publică este disponibilă pentru toate entitățile care îndeplinesc condițiile obiective necesare, astfel încât

³³ În cazul în care o organizație de cercetare sau o infrastructură de cercetare este finanțată atât din surse publice, cât și private, Comisia va considera că această condiție este îndeplinită atunci când finanțarea publică alocată entității relevante pentru o perioadă contabilă specifică depășește costurile activităților neeconomice desfășurate în perioada respectivă.

³⁴ Întrucât comunitatea de cercetare, atunci când desfășoară activități economice auxiliare, obține expertiză și cunoștințe îmbunătățite care pot fi utilizate pentru desfășurarea activităților neeconomice principale ale organizației de cercetare sau ale infrastructurii de cercetare în beneficiul societății în general.

clienții în calitate de destinatari finali au dreptul să cumpere servicii echivalente de la orice intermediar.

25. În cazul în care sunt îndeplinite condițiile de la punctul 24, normele privind ajutorul de stat se aplică la nivelul beneficiarilor finali.

2.2. Ajutoarele de stat indirecte acordate întreprinderilor prin intermediul organizațiilor de cercetare și de diseminare a cunoștințelor și al infrastructurilor de cercetare finanțate din fonduri publice

26. La întrebarea dacă și în ce condiții întreprinderile obțin un avantaj în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat în cazuri de cercetare contractuală sau servicii de cercetare furnizate de către o organizație de cercetare sau o infrastructură de cercetare, precum și în cazurile de colaborare cu o organizație de cercetare sau infrastructură de cercetare, trebuie să se răspundă în conformitate cu principiile generale care reglementează ajutorul de stat. În acest scop, astfel cum s-a explicat în Comunicarea privind noțiunea de ajutor de stat, poate fi necesar să se evalueze, în special, dacă se poate imputa statului comportamentul organizației de cercetare sau al infrastructurii de cercetare³⁵.

2.2.1. Cercetarea în numele întreprinderilor (cercetarea contractuală sau serviciile de cercetare)

27. În cazul în care o organizație de cercetare sau o infrastructură de cercetare este utilizată pentru a desfășura activități de cercetare contractuală sau pentru a presta un serviciu de cercetare către o întreprindere, care, de regulă, precizează clauzele și condițiile contractului, deține rezultatele activităților de cercetare și suportă riscul de eșec, niciun ajutor de stat nu va fi transferat, de regulă, întreprinderii dacă organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare primește o remunerație corespunzătoare pentru serviciile prestate, în special în cazul în care este îndeplinită una dintre următoarele condiții:

- (a) organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare prestează serviciul de cercetare sau cercetarea contractuală la prețul pieței³⁶ sau
- (b) atunci când nu există un preț al pieței, organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare prestează serviciul de cercetare sau cercetarea contractuală la un preț care:
  - reflectă costurile integrale ale serviciului și include în general o marjă stabilită în funcție de marjele aplicate în mod obișnuit de întreprinderi active în sectorul serviciului în cauză sau
  - este rezultatul unor negocieri pe baza principiului deplinei concurențe, în cadrul cărora organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare, în calitate sa de prestator de servicii, negociază pentru a obține beneficiul

³⁵ A se vedea hotărârea Curții de Justiție din 16 mai 2002, Franța/Comisia, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punctul 24.

³⁶ În cazul în care organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare prestează un serviciu specific de cercetare sau desfășoară activități de cercetare contractuală pentru prima dată în numele unei anumite întreprinderi, cu titlu de probă și pentru o perioadă de timp clar delimitată, Comisia va considera, de regulă, că prețul perceput este prețul pieței dacă serviciul de cercetare sau activitatea de cercetare contractuală este unică și se poate dovedi că nu există o piață pentru aceasta.

economic maxim în momentul în care este încheiat contractul și își acoperă cel puțin costurile marginale.

28. În cazul în care organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare păstrează dreptul de proprietate sau drepturile de acces la drepturile de proprietate intelectuală („DPI”), valoarea de piață a acestora poate fi dedusă din prețul plătit pentru serviciile în cauză.

2.2.2. *Colaborarea cu întreprinderile*

29. Se consideră că un proiect este desfășurat prin colaborare efectivă în cazul în care cel puțin două părți independente urmăresc un obiectiv comun pe baza diviziunii muncii și definesc împreună domeniul de aplicare al acestuia, participă la conceperea proiectului, contribuie la punerea sa în aplicare și împart riscurile financiare, tehnologice, științifice și de altă natură, precum și rezultatele acestuia. Este posibil ca una sau mai multe părți să suporte integral costurile proiectului și, prin urmare, celelalte părți să nu fie expuse la riscurile financiare pe care le presupune acesta. Termenii și condițiile unui proiect de colaborare, în special în ceea ce privește contribuția la costurile acestuia, împărțirea riscurilor și a rezultatelor, diseminarea rezultatelor, accesul la DPI și normele privind alocarea acestora trebuie să fie stabilite înainte de începerea proiectului³⁷. Cercetarea contractuală și prestarea de servicii de cercetare nu sunt considerate forme de colaborare.
30. În cazul în care proiectele de colaborare sunt realizate în comun de către întreprinderi și organizații de cercetare sau de către infrastructuri de cercetare, Comisia consideră că nu se acordă ajutor de stat indirect întreprinderilor participante prin entitățile respective ca urmare a condițiilor favorabile ale colaborării³⁸ dacă este îndeplinită una dintre următoarele condiții:
- (a) întreprinderile participante suportă costurile integrale ale proiectului sau
  - (b) rezultatele colaborării care nu dau naștere unor DPI pot fi difuzate la scară largă și toate DPI care rezultă din activitățile organizațiilor de cercetare sau ale infrastructurilor de cercetare sunt alocate în totalitate entităților respective; sau
  - (c) toate DPI care rezultă din proiect, precum și drepturile de acces aferente sunt repartizate între diverșii parteneri la colaborare astfel încât pachetele de lucru, contribuțiile și interesele acestora să fie reflectate în mod adecvat; sau
  - (d) organizațiile de cercetare sau infrastructurile de cercetare primesc o compensație echivalentă cu prețul de piață pentru DPI care rezultă din propriile activități și care sunt atribuite întreprinderilor participante sau pentru DPI la care întreprinderilor participante li se alocă drepturi de acces. Valoarea absolută a oricărei contribuții, atât financiare, cât și nefinanciare, a întreprinderilor participante la costurile activităților organizațiilor de cercetare sau ale infrastructurilor de cercetare care au condus la DPI în cauză poate fi dedusă din compensația respectivă.
31. În sensul punctului 31 litera (d), Comisia va considera compensația primită ca fiind echivalentă cu prețul pieței în cazul în care aceasta permite organizațiilor de cercetare

³⁷ Nu sunt incluse acordurile ferme privind valoarea de piață a DPI rezultate și valoarea contribuțiilor la proiect.

³⁸ Inclusiv sub forma unor acorduri de transfer de material, în cazul în care o organizație de cercetare sau o infrastructură de cercetare transferă materiale unei întreprinderi pentru propriile activități de C&D ale destinatarului.

sau infrastructurilor de cercetare în cauză să se bucure integral de beneficiile economice ale drepturilor respective, în cazul în care este îndeplinită una dintre următoarele condiții:

- (a) valoarea compensației a fost stabilită printr-o procedură de vânzare competitivă deschisă, transparentă și nediscriminatorie sau
- (b) evaluarea efectuată de un expert independent confirmă faptul că valoarea compensației este cel puțin egală cu prețul pieței sau
- (c) organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare, în calitate de vânzător, poate demonstra că a negociat efectiv compensația, în condiții de concurență deplină, pentru a obține beneficiul economic maxim în momentul încheierii contractului, ținând cont și de obiectivele statutare; sau
- (d) în cazurile în care acordul de colaborare prevede dreptul de preemțiune al întreprinderii care colaborează în ceea ce privește DPI generate de organizațiile de cercetare sau infrastructurile de cercetare care colaborează, atunci când entitățile respective exercită dreptul reciproc de a solicita oferte mai avantajoase din punct de vedere economic de la terți, astfel încât întreprinderea care colaborează trebuie să își adapteze oferta în consecință.

32. Dacă niciuna dintre condițiile de la punctul 31 nu este îndeplinită, întreaga valoare a contribuției la proiect a organizațiilor de cercetare sau a infrastructurilor de cercetare va fi considerată drept avantaj în favoarea întreprinderilor care colaborează, căruia i se aplică normele privind ajutorul de stat.

2.3. Achiziții publice de servicii de cercetare și dezvoltare

33. Achizitorii publici pot cumpăra servicii de cercetare și dezvoltare de la întreprinderi, atât prin proceduri de dezvoltare exclusivă, cât și prin proceduri de achiziție înainte de comercializare³⁹.
34. Atât timp cât o procedură deschisă de achiziții publice se desfășoară în conformitate cu directivele aplicabile⁴⁰, Comisia va considera, în general, că nu se acordă un ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat întreprinderii care furnizează serviciile în cauză⁴¹.

---

³⁹ A se vedea Comunicarea și documentul de lucru aferent al serviciilor Comisiei – Comunicarea Comisiei „Achiziția înainte de comercializare: încurajarea inovației pentru asigurarea unor servicii publice durabile de înaltă calitate în Europa”, COM(2007) 799 final, 14.12.2007.

⁴⁰ A se vedea articolul 27 din Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE (JO L 94, 28.3.2014, p. 65) și articolul 45 din Directiva 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale și de abrogare a Directivei 2004/17/CE (JO L 94, 28.3.2014, p. 243). De asemenea, în cazul unei proceduri restrânse în sensul articolului 28 din Directiva 2014/24/UE și, respectiv, al articolului 46 din Directiva 2014/25/UE, Comisia va considera, de asemenea, că nu se acordă niciun ajutor de stat întreprinderilor, cu excepția cazului în care furnizorii interesați sunt împiedicați să participe la procedura de licitație fără motive întemeiate.

⁴¹ Acesta va fi cazul, de asemenea, atunci când achizitorii publici cumpără soluții inovatoare care rezultă dintr-o achiziție de C&D precedentă sau produse și servicii, altele decât C&D, care urmează a fi prestate la un nivel de performanță care necesită inovarea unui produs, a unui proces sau inovarea organizațională.

35. În toate celelalte cazuri, inclusiv în cazul achizițiilor înainte de comercializare, Comisia va considera că întreprinderilor nu li se acordă ajutor de stat dacă prețul plătit pentru serviciile în cauză reflectă pe deplin valoarea de piață a beneficiilor primite de achizitorul public și riscurile preluate de prestatorii participanți, în special dacă sunt îndeplinite toate condițiile de mai jos:
- (a) procedura de selecție este deschisă, transparentă și nediscriminatorie și se bazează pe criterii obiective de selecție și de atribuire specificate înainte de procedura de licitație;
  - (b) acordurile contractuale avute în vedere care descriu toate drepturile și obligațiile părților, inclusiv în ceea ce privește DPI, sunt puse la dispoziție tuturor ofertanților interesați înainte de procedura de licitație;
  - (c) achiziția nu oferă unuia dintre prestatorii participanți un tratament preferențial în ceea ce privește furnizarea volumelor comerciale ale produselor sau ale serviciilor finale către un achizitor public în statul membru în cauză⁴² și
  - (d) este îndeplinită una dintre următoarele condiții:
    - toate rezultatele care nu dau naștere unor DPI pot fi diseminate la scară largă, de exemplu, prin publicare, predare sau contribuție la organismele de standardizare, într-un mod care să permită altor întreprinderi să le reproducă, și toate DPI sunt alocate integral achizitorului public; sau
    - orice prestator de servicii căruia îi sunt alocate rezultatele care au dat naștere unor DPI este obligat să permită achizitorului public accesul nelimitat la rezultatele respective în mod gratuit și să acorde acces terților, de exemplu prin licențe neexclusive, în condițiile pieței.
36. În cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute la punctul 35, statele membre se pot baza pe o evaluare individuală a termenilor contractului dintre achizitorul public și întreprindere, fără a aduce atingere obligației generale de a notifica ajutoarele pentru C&D&I în temeiul articolului 108 alineatul (3) din tratat.

3. EVALUAREA COMPATIBILITĂȚII AJUTOARELOR PENTRU C&D&I

37. În temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din tratat, Comisia poate să considere că sunt compatibile cu piața internă ajutoarele de stat destinate să faciliteze dezvoltarea anumitor activități economice în cadrul Uniunii Europene, în cazul în care acestea nu modifică în mod nefavorabil condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun.
38. În prezenta secțiune, Comisia clarifică modul în care va aplica principiile de evaluare a compatibilității și, după caz, stabilește condiții specifice pentru schemele de ajutoare și condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale care fac obiectul obligației de notificare.
39. Pentru a evalua dacă ajutorul de stat pentru C&D&I poate fi considerat compatibil cu piața internă, Comisia va stabili dacă măsura de ajutor facilitează dezvoltarea unei

---

⁴² Fără a aduce atingere procedurilor care au ca obiect atât dezvoltarea, cât și achiziționarea ulterioară a produselor sau a serviciilor unice ori specializate.

anumite activități economice și dacă afectează în mod negativ condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun.

40. Pentru a efectua evaluarea menționată la punctul 39, Comisia va lua în considerare următoarele aspecte:

(a) Prima condiție: ajutorul pentru C&D&I facilitează dezvoltarea unei activități economice

- (i) *identitatea activității economice* (secțiunea 3.1.1)
- (ii) *efectul stimulator*: evaluarea faptului că ajutorul modifică sau nu comportamentul întreprinderii sau întreprinderilor în cauză astfel încât aceasta (acestea) să desfășoare o activitate suplimentară, pe care nu ar desfășura-o în lipsa ajutorului sau pe care ar desfășura-o în mod limitat sau diferit sau într-un alt loc (secțiunea 3.1.2).
- (iii) *ajutorul nu contravine dispozițiilor și principiilor relevante ale legislației UE* (secțiunea 3.1.3)

(b) A doua condiție: ajutorul pentru C&D&I nu modifică în mod necorespunzător condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun.

- (i) *necesitatea intervenției statului*: măsura de ajutor trebuie să aducă o îmbunătățire concretă pe care piața nu o poate asigura pe cont propriu, de exemplu, prin remedierea unui eșec al pieței sau prin rezolvarea unei probleme legate de echitate sau coeziune, după caz (secțiunea 3.2.1);
- (ii) *caracterul adecvat al măsurii de ajutor*: măsura de ajutor propusă trebuie să fie un instrument de politică adecvat pentru facilitarea dezvoltării activității economice (secțiunea 3.2.2);
- (iii) *proporționalitatea ajutorului (menținerea ajutorului la un nivel minim)*: valoarea și intensitatea ajutorului trebuie să se limiteze la minimumul necesar pentru a determina realizarea investițiilor sau a activităților suplimentare de către întreprinderea (întreprinderile) în cauză (secțiunea 3.2.3);
- (iv) *transparența ajutorului*: statele membre, Comisia, operatorii economici și publicul trebuie să aibă acces cu ușurință la toate documentele și informațiile pertinente referitoare la ajutoarele acordate (secțiunea 3.2.4).
- (v) *efectele negative pe care C&D&I le pot avea asupra concurenței și a schimburilor comerciale dintre statele membre trebuie reduse la minimum sau evitate*: (secțiunea 3.2.5).
- (vi) *punerea în balanță a efectelor pozitive și negative ale ajutorului* (secțiunea 3.2.6)

3.1. Prima condiție: ajutorul pentru C&D&I facilitează dezvoltarea unei activități economice

3.1.1. Identificarea activității economice care va beneficia de sprijin

41. Comisia va evalua, pe baza informațiilor furnizate de statul membru, ce activitate economică va fi sprijinită de măsura notificată.

3.1.2. Efectul stimulativ

3.1.2.1 Condiții generale

42. Ajutoarele pentru C&D&I pot fi considerate compatibile cu piața internă dacă acestea au un efect stimulativ. Comisia consideră că ajutorul fără efect stimulativ nu facilitează dezvoltarea unei activități economice.
43. Un efect stimulativ apare în cazul în care ajutorul schimbă comportamentul unei întreprinderi, determinând-o să se implice în activități suplimentare, pe care, în absența ajutorului, nu le-ar desfășura sau le-ar desfășura în mod limitat sau diferit. Cu toate acestea, ajutorul nu trebuie să subvenționeze costurile unei activități pe care o întreprindere le-ar fi suportat oricum și nu trebuie să compenseze riscul comercial normal al unei activități economice⁴³.
44. Comisia consideră că ajutorul nu reprezintă un stimulent pentru beneficiar în cazul în care activitatea de C&D&I relevantă⁴⁴ a început deja înainte ca cererea de acordare a ajutorului să fie depusă de către beneficiar la autoritățile naționale⁴⁵. În cazul în care începutul lucrărilor are loc înainte ca cererea de ajutor să fie depusă de către beneficiar la autoritățile naționale, proiectul nu va fi eligibil pentru ajutor.
45. Cererea de ajutor trebuie să includă cel puțin numele și dimensiunea solicitantului, o descriere a proiectului, inclusiv localizarea acestuia și datele începerii și finalizării, cuantumul sprijinului public necesar pentru realizarea proiectului, precum și o listă a costurilor eligibile.
46. În măsura în care constituie un ajutor de stat, Comisia poate considera că măsurile fiscale au un efect stimulativ prin încurajarea unui nivel mai mare al cheltuielilor pentru C&D&I efectuate de întreprinderi, pe baza studiilor de evaluare⁴⁶ furnizate de statele membre.

3.1.2.2. Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale

47. Pentru ajutoarele individuale care fac obiectul notificării, statele membre trebuie să demonstreze Comisiei că ajutorul are un efect stimulativ și, prin urmare, acestea trebuie să furnizeze dovezi clare că ajutorul are un impact pozitiv asupra deciziei întreprinderii de a desfășura activități de C&D&I care nu ar fi putut fi realizate altfel. Pentru a permite Comisiei să efectueze o evaluare cuprinzătoare a măsurii de ajutor în cauză, statul membru respectiv trebuie să furnizeze nu numai informații privind proiectul care beneficiază de ajutor, ci și, în măsura în care este posibil, o descriere exhaustivă a ceea

---

⁴³ A se vedea hotărârea Curții de Justiție, HGA și alții / Comisia, cauzele conexate C-630/11 P - C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387.

⁴⁴ În cazul în care cererea de ajutor se referă la un proiect de C&D, aceasta nu exclude posibilitatea ca potențialul beneficiar să fi efectuat deja studii de fezabilitate care nu sunt acoperite de cererea de ajutor de stat.

⁴⁵ În cazul ajutoarelor pentru proiecte sau activități desfășurate în etape succesive care pot face obiectul unor proceduri separate de acordare a ajutorului, acest lucru înseamnă că începutul lucrărilor nu trebuie să aibă loc înaintea primei cereri de ajutor. În cazul ajutoarelor acordate în temeiul unei scheme de ajutoare fiscale automate, schema în cauză trebuie să fi fost adoptată și să fi intrat în vigoare înainte de începerea lucrărilor la proiectul sau activitatea care beneficiază de ajutor.

⁴⁶ Deși s-ar putea ca acest lucru să nu fie posibil *ex ante* pentru o măsură nou introdusă, se așteaptă de la statele membre să furnizeze studii de evaluare privind efectul stimulativ al propriilor scheme de ajutoare fiscale (astfel încât metodologiile planificate sau preconizate pentru evaluările *ex post* să facă parte, în mod normal, din elaborarea unor astfel de măsuri). În lipsa unor studii de evaluare, efectul stimulativ al schemelor de ajutoare fiscale poate fi presupus numai în cazul măsurilor progresive.

ce s-ar fi întâmplat sau s-ar fi putut aștepta în mod rezonabil să se întâmple în absența ajutorului, cu alte cuvinte, scenariul contrafactual. Scenariul contrafactual poate consta în absența unui proiect alternativ sau într-un proiect alternativ clar definit și suficient de previzibil avut în vedere de beneficiar în cadrul procesului intern de luare a deciziilor și poate avea drept obiect un proiect alternativ desfășurat integral sau parțial în afara Uniunii.

48. În analiza sa, Comisia va lua în considerare următoarele elemente:

- (i) **specificarea schimbării avute în vedere:** trebuie să se specifice clar schimbarea de comportament așteptată în urma ajutorului de stat, cu alte cuvinte dacă este declanșat un proiect nou sau dacă este îmbunătățită mărimea, domeniul de aplicare sau viteza unui proiect;
- (ii) **analiza contrafactuală:** schimbarea de comportament trebuie să fie identificată comparând care ar fi rezultatele așteptate și nivelul activității vizate cu și fără ajutor. Diferența dintre cele două scenarii arată impactul măsurii de ajutor și efectul stimulativ al acesteia;
- (iii) **nivelul de profitabilitate:** în cazul în care desfășurarea unui proiect sau efectuarea unei investiții nu ar fi rentabilă în sine pentru o întreprindere, însă ar genera beneficii importante pentru societate, este mai probabil ca ajutorul să aibă un efect stimulativ;
- (iv) **valoarea investiției și programarea fluxurilor de numerar:** o investiție inițială mare, un nivel scăzut al fluxurilor de numerar disponibile și o pondere semnificativă a fluxului de lichidități care va apărea în viitorul foarte îndepărtat sau într-un mod foarte incert vor fi considerate elemente pozitive în evaluarea efectului stimulativ;
- (v) **nivelul de risc implicat:** evaluarea riscurilor va lua în considerare, în special, caracterul ireversibil al investiției, probabilitatea eșecului comercial, riscul ca proiectul să fie mai puțin productiv decât s-a preconizat, riscul ca proiectul să submineze alte activități ale beneficiarului ajutorului și riscul ca viabilitatea financiară a proiectului să fie subminată de costurile acestuia.

49. În special, statele membre sunt invitate să se bazeze pe documente emise de conducerea întreprinderii, pe evaluări ale riscurilor, pe rapoarte financiare, pe planuri interne de afaceri, pe avize ale experților și pe alte studii privind proiectul în cauză. Documentele care conțin previziuni privind cererea, previziuni privind costurile, previziuni financiare, documentele prezentate unui comitet pentru investiții și care descriu în detaliu diferite scenarii de investiții sau documentele furnizate instituțiilor financiare ar putea ajuta statele membre să demonstreze efectul stimulativ.

50. Pentru a se asigura că efectul stimulativ este stabilit în mod obiectiv, în evaluarea sa Comisia poate să compare date specifice întreprinderii cu date referitoare la sectorul în care este activ beneficiarul ajutorului. În special, statele membre ar trebui, atunci când este posibil, să furnizeze date specifice sectorului de activitate care să demonstreze că scenariul contrafactual al întreprinderii beneficiare, nivelul de profitabilitate necesar și fluxurile de numerar preconizate ale acesteia sunt rezonabile.

51. În acest context, nivelul profitabilității poate fi evaluat prin raportare la metodologiile care sunt în mod vădit utilizate de către întreprinderea beneficiară sau sunt aplicate în mod curent în sectorul respectiv de activitate și care pot include metode de evaluare a

valorii actualizate nete a proiectului (VAN)⁴⁷, a ratei interne de rentabilitate (RIR)⁴⁸ sau a randamentului mediu al capitalului investit (ROCE).

52. În plus, în cazul sprijinului pentru investiții în activități transfrontaliere de C&D, infrastructuri de cercetare, infrastructuri tehnologice, precum și în clustere de inovare, Comisia va considera investițiile care facilitează cooperarea transfrontalieră sau care sunt finanțate de mai multe state membre ca fiind un element care poate întări efectul stimulat al ajutorului, întrucât se poate presupune cu argumente solide că ajutorul stimulează activitățile de C&D&I care au ca rezultat mărirea dimensiunii și a sferei sau îmbunătățirea ritmului proiectului sau creșterea costurilor totale ale proiectului (a se vedea considerentul 139 de mai jos) ca urmare a cererii extinse specifice legate de aceste activități în comparație cu un proiect care vizează numai satisfacerea unor nevoi naționale.
53. Prin urmare, ajutorul nu va fi considerat compatibil cu piața internă în cazul în care reiese că aceleași activități ar putea fi și ar fi desfășurate inclusiv în absența ajutorului.

3.1.3 Nicio încălcare a dreptului relevant al Uniunii

54. Dacă o măsură de ajutor de stat sau condițiile aferente acesteia, inclusiv metoda de finanțare a acesteia atunci când metoda de finanțare face parte integrantă din măsura de ajutor de stat, ori activitatea finanțată de aceasta implică o încălcare a dreptului relevant al Uniunii, ajutorul nu poate fi declarat compatibil cu piața internă⁴⁹.
55. La evaluarea compatibilității cu piața internă a unui ajutor individual, Comisia va ține seama în special de orice acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor referitoare la articolele 101 sau 102 din tratat care l-ar putea viza pe beneficiarul ajutorului și ar putea fi relevante pentru evaluarea acestuia în temeiul articolului 107 alineatul (3) din tratat⁵⁰.

3.2. A doua condiție: ajutorul pentru C&D&I nu modifică în mod necorespunzător condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun.

56. În temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din tratat, ajutoarele menite să faciliteze dezvoltarea anumitor activități economice sau a anumitor regiuni economice pot fi declarate compatibile, dar numai „în cazul în care acestea nu modifică în mod nefavorabil condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun”.
57. Analiza efectelor negative asupra pieței interne necesită evaluări economice și sociale complexe. Prezenta secțiune stabilește metoda de exercitare a puterii discreționare a

⁴⁷ Valoarea netă actualizată a unui proiect este diferența dintre fluxurile de numerar pozitive și negative pe durata investiției, actualizate la valoarea lor curentă (folosind costul capitalului).

⁴⁸ RIR nu se bazează pe rezultatele contabile dintr-un anumit an, ci ia în considerare fluxurile de numerar viitoare pe care investitorul se așteaptă să le primească pe întreaga durată a investiției. RIR este definită ca rata de actualizare pentru care VAN a fluxurilor de numerar este egală cu zero.

⁴⁹ A se vedea, de exemplu, hotărârea Curții de Justiție din 19 septembrie 2000, Germania/Comisia, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, punctul 78; hotărârea Curții de Justiție din 22 decembrie 2008, Société Régie Networks/Rhône-Alpes Bourgogne, C-333/07, ECLI:EU:C:2008:764, punctele 94-116; hotărârea Curții de Justiție din 22 septembrie 2020, Austria/Comisia, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, punctul 44; hotărârea Curții de Justiție din 14 octombrie 2010, Nuova Agricast/Comisia, C-67/09 P, ECLI:EU:C:2010:607, punctul 51.

⁵⁰ A se vedea hotărârea Curții de Justiție din 15 iunie 1993, Matra/Comisia, C-225/91 P, ECLI:EU:C:1993:239, punctul 42.

Comisiei în ceea ce privește efectuarea evaluării în conformitate cu cea de a doua condiție a evaluării compatibilității, menționată la punctul 40 litera (b).

58. Prin însăși natura sa, orice măsură de ajutor generează denaturări ale concurenței și are un efect asupra schimburilor comerciale dintre statele membre. Cu toate acestea, pentru a stabili dacă efectele de denaturare ale ajutorului sunt limitate la minimum, Comisia va verifica dacă ajutorul este necesar, adecvat, proporțional și transparent.
59. Comisia va evalua ulterior efectul de denaturare al ajutorului pentru C&D&I în cauză asupra condițiilor de concurență și a condițiilor schimburilor comerciale. Mai precis, ajutoarele din domeniul C&D&I pot cauza denaturări specifice ale pieței produselor și pot avea efecte legate de alegerea locației. Ulterior, Comisia va compara efectele pozitive ale ajutorului cu efectele negative asupra concurenței și a schimburilor comerciale. În cazul în care efectele pozitive prevalează asupra efectelor negative, Comisia declară ajutorul compatibil.

3.2.1. Necesitatea intervenției statului

60. Măsura de ajutor de stat trebuie să vizeze o situație în care ajutorul poate conduce la o evoluție semnificativă pe care piața nu o poate genera singură, de exemplu prin remedierea unui eșec al pieței pentru activitatea de C&D&I sau investiția în cauză.

3.2.1.1. Condiții generale

61. Ajutorul de stat poate fi necesar pentru a consolida C&D&I în situația în care piața, pe cont propriu, nu reușește să producă un rezultat eficient. Pentru a evalua dacă ajutorul de stat este eficient în ceea ce privește atingerea obiectivului vizat, este mai întâi necesar să se identifice problema care trebuie abordată. Ajutorul de stat ar trebui să fie orientat către situațiile în care acesta poate conduce la o evoluție semnificativă pe care piața nu o poate aduce pe cont propriu. Statele membre ar trebui să explice în ce mod măsura de ajutor poate atenua în mod eficient eșecurile identificate ale pieței care împiedică punerea în aplicare de către piață, pe cont propriu, a activității C&D&I sau a investiției în cauză.
62. C&D&I se desfășoară sub forma unei serii de activități, care, de regulă, se realizează în amonte față de mai multe piețe de produse și exploatează capacitățile disponibile în materie de C&D&I pentru dezvoltarea, pe respectivele piețe ale produsului, a unor produse, servicii și procese noi sau îmbunătățite sau a unor complet noi, generând astfel creștere economică, contribuind la coeziunea teritorială și socială sau promovând interesele generale ale consumatorilor. Cu toate acestea, având în vedere capacitățile existente de C&D&I, eșecurile pieței ar putea împiedica piața să atingă volumul optim al producției și ar putea conduce la un rezultat ineficient, din următoarele motive:
  - (i) **externalități pozitive sau propagarea cunoștințelor:** C&D&I generează adesea avantaje pentru societate sub forma unor efecte de propagare pozitive, de exemplu, propagarea cunoștințelor sau sporirea oportunităților pentru alți operatori economici de a dezvolta produse și servicii complementare. Cu toate acestea, lăsate la latitudinea pieței, unele proiecte ar putea avea o rată de rentabilitate insuficient de atrăgătoare din punctul de vedere al unui investitor privat, chiar dacă proiectele în cauză sunt utile societății, deoarece întreprinderile care urmăresc obținerea de profit nu își pot însuși în mod satisfăcător beneficiile acțiunilor lor atunci când hotărăsc volumul activităților de C&D&I pe care ar trebui să le desfășoare. Prin urmare, ajutorul de stat poate contribui la punerea în

aplicare a proiectelor care au ca rezultat un avantaj economic și societal general și care altfel nu ar fi realizate.

Cu toate acestea, nu toate beneficiile activităților de C&D&I sunt externalități, iar simpla prezență a externalităților nu înseamnă în mod automat că ajutorul de stat este compatibil cu piața internă. În general, consumatorii sunt dispuși să plătească pentru a beneficia în mod direct de noi produse și servicii, iar întreprinderile își pot însuși beneficiile rezultate din investițiile făcute prin intermediul altor instrumente existente, cum ar fi drepturile de proprietate intelectuală (DPI). Cu toate acestea, în anumite cazuri, astfel de mijloace sunt imperfecte și generează un eșec rezidual al pieței, care poate fi corectat prin ajutoare de stat. De exemplu, așa cum se susține adesea în ceea ce privește cercetarea fundamentală, poate fi dificil să se împiedice accesul altor persoane la rezultatele unei anumite activități, care, prin urmare, ar putea avea un caracter de bun public. Pe de altă parte, cunoștințele mai specifice legate de producție pot fi adesea bine protejate, de exemplu, prin brevete, permițându-i inventatorului să beneficieze de un profit mai mare de pe urma invenției;

- (ii) **informațiile imperfecte și asimetrice:** activitățile de C&D&I se caracterizează printr-un grad ridicat de incertitudine. În anumite circumstanțe, din cauza informațiilor imperfecte și asimetrice, investitorii privați pot fi refractari față de finanțarea unor proiecte valoroase, iar personalul cu înaltă calificare ar putea să nu fie la curent cu posibilitățile de recrutare existente în întreprinderile inovatoare. Prin urmare, există riscul ca alocarea resurselor umane și financiare să nu fie adecvată, iar unele proiecte care pot fi valoroase pentru societate sau economie să nu fie realizate.

În anumite cazuri, informațiile imperfecte și asimetrice pot, de asemenea, să împiedice accesul la finanțare. Cu toate acestea, informațiile imperfecte și prezența riscului nu justifică automat necesitatea unui ajutor de stat. Proiectele cu un grad de rentabilitate mai redus pentru investitorii privați care nu sunt finanțate pot foarte bine constitui o dovadă a eficienței pieței. În plus, riscul face parte din fiecare activitate economică și nu este un eșec al pieței în sine. Cu toate acestea, în contextul informațiilor asimetrice, riscul poate exacerba problemele de finanțare;

- (iii) **probleme de coordonare și de rețea:** capacitatea întreprinderilor de a se coordona sau de a interacționa pentru a efectua, astfel, C&D&I poate fi afectată din diferite motive, cum ar fi dificultățile de coordonare între un număr mare de colaboratori în cazul în care unii dintre aceștia au interese divergente, probleme în conceperea contractelor și dificultăți întâmpinate în coordonarea colaborării ca urmare, de exemplu, a schimbului de informații sensibile.

3.2.1.2. Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale

- 63. Dacă anumite eșecuri ale pieței pot reprezenta obstacole în calea C&D&I în general, nu toate întreprinderile și sectoarele economiei sunt afectate de acestea în aceeași măsură. În consecință, în cazul ajutoarelor individuale care fac obiectul notificării, statele membre ar trebui să furnizeze informații adecvate, precizând dacă ajutorul vizează un eșec general al pieței legat de C&D&I sau un eșec specific al pieței pentru C&D&I care afectează, de exemplu, un anumit sector sau domeniu de activitate.
- 64. Comisia va avea în vedere următoarele elemente:

- (i) **propagarea cunoștințelor:** nivelul de diseminare a cunoștințelor avut în vedere; specificitatea cunoștințelor create; disponibilitatea protecției DPI; gradul de complementaritate cu alte produse și servicii;
  - (ii) **informațiile imperfecte și asimetrice:** nivelul de risc și complexitatea activităților de C&D&I; nevoia de finanțare externă; caracteristicile beneficiarului ajutorului în ceea ce privește accesul la finanțare externă;
  - (iii) **problemele de coordonare:** numărul întreprinderilor care colaborează; intensitatea colaborării; interese divergente între partenerii care colaborează; probleme de redactare a contractelor; probleme de coordonare a colaborării.
65. În cadrul analizei privind un presupus eșec al pieței care împiedică măsura de ajutor să declanșeze activitățile de C&D&I preconizate, Comisia va lua în considerare mai ales eventualele comparații sectoriale și alte studii disponibile, care ar trebui furnizate de către statul membru în cauză.
66. În cazul în care notifică ajutoare pentru investiții sau ajutoare de exploatare pentru clustere de inovare, statele membre trebuie să furnizeze informații privind specializarea prevăzută sau așteptată a clusterului de inovare, potențialul regional existent și prezența clusterelor cu scopuri similare în Uniune. După caz, statele membre ar trebui, de asemenea, să explice în ce mod clusterul poate avea un efect pozitiv asupra progresului tehnologic și a transformării digitale a economiei Uniunii. Dacă clusterul de inovare beneficiar al sprijinului este un centru de inovare digitală, Comisia va presupune că există o astfel de contribuție. Analiza Comisiei va urmări să stabilească dacă obiectivul colaborărilor care ar fi încurajate sau stimulate de activitățile clusterului de inovare ar putea fi, printre altele, reducerea timpului necesar de la crearea de noi cunoștințe până la transpunerea acestora în aplicații inovatoare, ca, de exemplu, produse, servicii, procese și soluții bazate tot pe tehnologii digitale, contribuind la transformarea economiei Uniunii în conformitate cu Pactul verde și cu Comunicarea privind Europa digitală.
67. Atunci când notifică ajutoare pentru investiții în infrastructuri tehnologice, statele membre trebuie să furnizeze informații detaliate și precise cu privire la specializarea planificată sau preconizată a infrastructurii tehnologice, la caracterul său de tehnologie de vârf și la rolul pe care infrastructura tehnologică l-ar putea juca în facilitarea, la nivel regional, național sau la nivelul Uniunii, a tranziției digitale și verzi a economiei Uniunii. De asemenea, statele membre trebuie să furnizeze informații cu privire la existența în Uniune a unor infrastructuri tehnologice similare, finanțate sau nu din fonduri publice. În plus, statele membre ar trebui să furnizeze informații privind profilul utilizatorilor, precum dimensiunea și sectorul acestora și alte informații relevante. În evaluarea sa, Comisia va analiza în ce măsură capacitatea infrastructurii ar urma să fie alocată serviciilor furnizate IMM-urilor și să le ofere astfel acestora posibilitatea de a-și îmbunătăți eficiența proceselor de producție și capacitatea de a inova produse și modele de afaceri, facilitate în special de accesul la tehnologii digitale.
68. În ceea ce privește ajutoarele de stat care se acordă pentru proiecte sau activități care sunt finanțate, de asemenea, de Uniune, fie direct, fie indirect (cu alte cuvinte, de către Comisie, de către agențiile sale executive, de către întreprinderile comune instituite în temeiul articolelor 185 și 187 din tratat sau de către orice alte organisme de punere în aplicare în cazul cărora finanțarea din partea Uniunii nu este, în mod direct sau indirect, sub controlul statelor membre), Comisia va considera că necesitatea intervenției statului a fost stabilită.

69. Pe de altă parte, în cazurile în care ajutorul de stat este acordat pentru proiecte sau activități care, în ceea ce privește conținutul tehnologic, nivelul de risc și dimensiunea lor, sunt similare celor deja realizate în cadrul Uniunii în condițiile pieței, Comisia va presupune, în principiu, că nu există un eșec al pieței și va solicita dovezi și justificări suplimentare privind necesitatea intervenției statului. Mai ales în cazul infrastructurilor tehnologice și al clusterelor de inovare, statele membre trebuie să demonstreze că sprijinul public nu va conduce la suprapuneri între serviciile oferite deja de structurile existente care funcționează în cadrul Uniunii, ceea ce ar putea conduce la capacități neutilizate și ar putea pune sub semnul întrebării viabilitatea economică a investiției care beneficiază de sprijin.

3.2.2 Caracterul adecvat al măsurii de ajutor

70. Măsura de ajutor propusă trebuie să constituie un instrument de politică adecvat pentru atingerea obiectivului urmărit al ajutorului, ceea ce înseamnă că nu trebuie să existe o politică și un instrument de ajutor mai potrivite care permit obținerea acelorași rezultate în condițiile unui efect de denaturare mai redus.

3.2.2.1. Caracterul adecvat în comparație cu instrumentele de politică alternative

71. Ajutoarele de stat nu reprezintă singurul instrument de politică aflat la dispoziția statelor membre în vederea promovării activităților de C&D&I. Este important să se țină seama de faptul că pot exista și alte instrumente, mai potrivite, cum ar fi măsuri la nivelul cererii care presupun reglementări, achiziții publice sau standardizare, precum și creșterea finanțării alocate cercetării și educației publice și măsuri fiscale generale. Caracterul adecvat al unui instrument de politică într-o anumită situație este legat în mod normal de natura problemei avute în vedere. De exemplu, reducerea barierei de piață ar putea fi mai adecvată decât acordarea de ajutoare de stat pentru ca un nou intrat să facă față dificultăților în însușirea rezultatelor C&D&I. Sporirea investițiilor în educație poate fi mai adecvată pentru a rezolva deficitul de personal calificat decât acordarea de ajutoare de stat.
72. Ajutorul pentru C&D&I poate fi autorizat ca o excepție de la interdicția generală privind ajutorul de stat, în cazul în care acesta este necesar pentru a face posibile activitățile de C&D&I în cauză. Prin urmare, un element important în această privință este dacă și în ce măsură ajutorul pentru C&D&I poate fi considerat un instrument adecvat pentru a spori activitățile de C&D&I, având în vedere faptul că alte instrumente, care denaturează mai puțin, pot avea aceleași rezultate.
73. În cadrul analizei sale de compatibilitate, Comisia ține seama îndeosebi de evaluarea impactului măsurii propuse efectuată de către statul membru în cauză. Se consideră că măsurile pentru care statele membre au luat în considerare alte opțiuni de politică și în cazul cărora au fost stabilite și prezentate Comisiei avantajele utilizării unui instrument selectiv de tipul ajutorului de stat constituie un instrument adecvat.
74. În ceea ce privește ajutoarele de stat care se acordă pentru proiecte sau activități care sunt finanțate, de asemenea, de Uniune, fie direct, fie indirect, cu alte cuvinte, de Comisie, de agențiile sale executive, de întreprinderile comune instituite în temeiul articolelor 185 și 187 din tratat sau de orice alte organisme de punere în aplicare în cazul cărora finanțarea din partea Uniunii nu este, în mod direct sau indirect, sub controlul statelor membre, Comisia va considera că oportunitatea măsurii de ajutor a fost stabilită. Statele membre ar trebui să demonstreze că ajutorul de stat pentru

proiectul sau activitatea evaluată ar crea sinergii cu orice finanțare sau cofinanțare în cadrul programelor Uniunii.

3.2.2.2. Caracterul adecvat în comparație cu diferite instrumente de ajutor

75. Ajutoarele de stat pentru C&D&I pot fi acordate sub diferite forme. Prin urmare, statele membre ar trebui să se asigure că ajutorul se acordă sub forma în care acesta este cel mai puțin susceptibil a genera denaturări ale concurenței și ale comerțului. În acest sens, dacă ajutorul este acordat sub forme care oferă un avantaj financiar direct, cum ar fi subvenții directe, scutiri sau reduceri de impozite sau de alte taxe obligatorii sau furnizarea de terenuri, produse sau servicii la prețuri avantajoase, statul membru în cauză trebuie să includă o analiză a altor opțiuni și să explice de ce alte forme de ajutor cu un potențial mai redus de denaturare, cum ar fi avansurile rambursabile, sau formele de ajutor bazate pe instrumente de creanță sau de capital, cum ar fi garanțiile de stat, achiziționarea de acțiuni sau furnizarea alternativă de titluri de creanță sau de capital în condiții avantajoase, sunt mai puțin adecvate.
76. Alegerea instrumentului de ajutor ar trebui să se facă în funcție de eșecul pieței pe care ajutorul urmărește să îl contracareze. De exemplu, în cazul în care eșecul pieței subiacent este o problemă de acces la finanțarea datoriei externe cauzată de informații asimetrice, statele membre ar trebui în mod normal să recurgă la ajutoare sub formă de sprijin pentru asigurarea lichidității, cum ar fi un împrumut sau o garanție, mai degrabă decât la o subvenție. În cazul în care este necesar, de asemenea, să se asigure întreprinderii un anumit grad de partajare a riscurilor, în mod normal instrumentul de ajutor ales ar trebui să fie avansul rambursabil. În special, în cazul în care ajutorul este acordat sub altă formă decât cea de sprijin sub formă de lichidități sau de avans rambursabil pentru activitățile care sunt apropiate de piață, statele membre trebuie să justifice caracterul adecvat al instrumentului ales pentru contracararea eșecului pieței în cauză. În cazul schemelor de ajutoare care pun în aplicare obiectivele și prioritățile programelor operaționale, se consideră că instrumentul de finanțare ales în cadrul programelor respective este, în principiu, un instrument adecvat.

3.2.3 Proportionalitatea ajutorului

3.2.3.1. Condiții generale

77. Pentru ca un ajutor pentru C&D&I să fie considerat proporțional, valoarea acestuia trebuie să se limiteze la minimul necesar în vederea desfășurării activității care beneficiază de ajutor. 3.2.3.1.1. Intensitățile maxime ale ajutorului
78. Pentru a se asigura că nivelul ajutorului este proporțional cu eșecurile pieței pe care intenționează să le contracareze și care împiedică măsura de ajutor să declanșeze activitățile de C&D&I preconizate, ajutorul trebuie să fie stabilit în funcție de un set predefinit de costuri eligibile și să se limiteze la o anumită pondere din costurile eligibile respective (intensitatea ajutorului). Intensitatea ajutorului trebuie să fie stabilită pentru fiecare beneficiar al ajutorului, inclusiv în cadrul unui proiect de colaborare.
79. Pentru a asigura previzibilitatea și condiții de concurență echitabile, Comisia aplică intensități maxime ale ajutorului pentru ajutoarele pentru C&D&I, care sunt stabilite pe baza a trei criterii: (i) gradul de apropiere a ajutorului de piață, ca indicator de aproximare pentru efectele negative preconizate și necesitatea acordării acestuia, luând în considerare potențialele venituri mai mari care pot fi așteptate din activitățile subvenționate; (ii) dimensiunea beneficiarului, ca indicator de aproximare pentru

dificultățile mai acute cu care se confruntă în general întreprinderile mai mici pentru a finanța un proiect riscant; și (iii) caracterul acut al eșecului pieței, cum ar fi externalitățile așteptate în ceea ce privește diseminarea cunoștințelor. Prin urmare, intensitatea ajutoarelor ar trebui să fie, în general, mai scăzută pentru activitățile legate de dezvoltare și inovare decât pentru activitățile de cercetare. Aceste considerații se aplică într-un mod similar intensității ajutoarelor pentru infrastructuri tehnologice, care, prin definiție, ar urma, în principal, să le furnizeze servicii utilizatorilor pentru activități de C&D mai apropiate de piață decât activitățile de C&D desfășurate în mod obișnuit de infrastructurile de cercetare.

80. Costurile eligibile pentru fiecare măsură de ajutor reglementată prin prezentul cadru sunt prevăzute în anexa I. În cazul în care un proiect de C&D cuprinde sarcini diferite, fiecare sarcină eligibilă trebuie să se înscrie în categoriile de cercetare fundamentală, cercetare industrială sau dezvoltare experimentală⁵¹. La clasificarea diferitelor activități în funcție de categoria relevantă⁵², Comisia va utiliza ca punct de referință propria sa practică, precum și exemplele și explicațiile specifice prezentate în Manualul Frascati al OCDE⁵³.
81. Costurile eligibile trebuie să fie demonstrate prin cele mai recente documente justificative disponibile, care trebuie să fie clare și precise. Costurile indirecte ale proiectelor de C&D se pot calcula și pe baza unei abordări simplificate a costurilor sub forma unei rate forfetare de până la 15 %, aplicată totalului costurilor directe eligibile ale proiectului C & D. În acest din urmă caz, ambele categorii de costuri directe și indirecte ar trebui să fie stabilite pe baza practicilor contabile uzuale și trebuie să cuprindă numai costurile eligibile ale proiectelor de C&D enumerate în anexa I, precum și să fie justificate în mod corespunzător.
82. Intensitățile maxime ale ajutorului aplicabile, în general, tuturor măsurilor eligibile de C&D&I sunt prevăzute în anexa II⁵⁴.
83. În cazul ajutorului de stat pentru un proiect realizat în colaborare de organizații de cercetare și întreprinderi, combinația de sprijin public direct și, atunci când acestea constituie ajutor, de contribuții ale organizațiilor de cercetare la același proiect nu poate depăși intensitățile ajutorului aplicabile pentru fiecare întreprindere beneficiară.

---

⁵¹ Încadrarea nu trebuie neapărat să respecte o ordine cronologică, fiind posibilă trecerea progresivă în timp de la activități de cercetare fundamentală la activități mai apropiate de piață. Prin urmare, nimic nu va împiedica Comisia să clasifice o sarcină efectuată într-o etapă ulterioară a proiectului ca cercetare industrială, considerând în același timp că o activitate desfășurată într-o etapă incipientă constituie dezvoltare experimentală sau nu se încadrează deloc în categoria de cercetare.

⁵² Din motive practice și cu excepția cazului în care se demonstrează că, în cazuri individuale, ar trebui utilizată o altă scară, se poate considera că și diferitele categorii de C&D corespund nivelurilor de maturitate a tehnologiei 1 (cercetare fundamentală), 2-4 (cercetare industrială) și 5-8 (dezvoltare experimentală) – a se vedea Comunicarea Comisiei intitulată „O strategie europeană privind tehnologiile generice esențiale – o punte către creștere economică și locuri de muncă”, COM(2012) 341 final, 26.6.2012.

⁵³ OECD Frascati Manual 2015, OECD: Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development (Manualul Frascati 2015, OCDE: Orientări pentru colectarea și raportarea datelor privind cercetarea și dezvoltarea experimentală), astfel cum a fost modificat sau înlocuit.

⁵⁴ Fără a aduce atingere dispozițiilor specifice aplicabile ajutoarelor pentru cercetare și dezvoltare în sectorul agricol și al pescuitului, astfel cum sunt prevăzute într-un regulament de exceptare pe categorii de ajutoare.

3.2.3.1.2. Avansuri rambursabile

84. În cazul în care un stat membru acordă un avans rambursabil care poate fi considerat ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat, se aplică regulile stabilite în prezenta secțiune.
85. În cazul în care un stat membru poate demonstra, pe baza unei metodologii valabile bazate pe date suficiente și verificabile, că este posibil să se calculeze echivalentul subvenție brută al unui avans rambursabil, acesta poate notifica o schemă de ajutoare și metodologia aferentă Comisiei. În cazul în care Comisia acceptă metodologia și consideră că schema este compatibilă, ajutorul poate fi acordat pe baza echivalentului subvenție brută al avansului rambursabil, în limita intensităților ajutorului prevăzute în anexa II.
86. În toate celelalte cazuri, avansul rambursabil este exprimat ca procent din costurile eligibile și poate depăși intensitățile maxime aplicabile ale ajutorului cu 10 puncte procentuale, în următoarele condiții:
- (a) în cazul unui rezultat pozitiv, măsura trebuie să prevadă că avansul urmează să fie rambursat cu o rată a dobânzii cel puțin egală cu rata de actualizare care rezultă din aplicarea Comunicării Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont⁵⁵;
  - (b) în cazul unui succes care depășește rezultatul definit ca pozitiv, statul membru în cauză ar trebui să solicite plăți suplimentare pe lângă rambursarea avansului, inclusiv dobânda în conformitate cu rata de actualizare aplicabilă;
  - (c) în cazul în care proiectul eșuează, nu este obligatoriu ca avansul să fie rambursat integral. În cazul unui rezultat parțial pozitiv, rambursarea ar trebui să fie proporțională cu gradul de reușită atins.
87. Pentru evaluarea de către Comisie a măsurii, aceasta trebuie să includă dispoziții detaliate privind rambursarea în caz de succes, care să definească în mod clar rezultatele considerate ca fiind pozitive, pe baza unor ipoteze rezonabile și prudente.

3.2.3.1.3. Măsuri fiscale

88. În cazul măsurilor fiscale care constituie ajutoare de stat, intensitatea ajutorului poate fi calculată fie pe baza unor proiecte individuale, fie, la nivel de întreprindere, ca raport între scutirea fiscală globală și suma tuturor costurilor eligibile cu C&D&I suportate pe parcursul unei perioade de timp care nu depășește trei ani fiscali consecutivi. În acest din urmă caz, măsura fiscală se poate aplica fără deosebire tuturor activităților eligibile, dar nu poate depăși intensitatea aplicabilă a ajutorului pentru dezvoltare experimentală⁵⁶.

3.2.3.1.4. Cumulul de ajutoare

89. Ajutoarele pot fi acordate simultan în cadrul mai multor scheme de ajutoare sau pot fi cumulate cu ajutoare ad-hoc, cu condiția ca valoarea cumulată a ajutoarelor de stat pentru o activitate sau un proiect să nu depășească plafoanele de ajutor prevăzute în

⁵⁵ Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont, JO C 14, 19.1.2008, p. 6.

⁵⁶ Pe de altă parte, în cazul în care o măsură de ajutor fiscal face distincție între diversele categorii de C&D, intensitățile relevante ale ajutorului nu trebuie să fie depășite.

prezentul cadru. Astfel cum se subliniază la punctul 11, finanțarea din partea Uniunii gestionată centralizat de instituții, agenții, întreprinderi comune sau alte organisme ale Uniunii, care nu se află, direct sau indirect, sub controlul statelor membre nu constituie ajutor de stat și nu ar trebui să fie luată în considerare. Cu toate acestea, în cazul în care o astfel de finanțare din partea Uniunii este combinată cu ajutoare de stat, suma totală a finanțării publice acordate în legătură cu aceleași costuri eligibile nu poate depăși rata cea mai favorabilă de finanțare stabilită în normele legislației europene aplicabile.

90. În cazul în care cheltuielile eligibile pentru ajutoarele pentru C&D&I sunt potențial eligibile, parțial sau integral, și pentru ajutoare acordate în alte scopuri, partea suprapusă va face obiectul celui mai favorabil plafon din cadrul oricăreia dintre normele aplicabile.
91. Ajutoarele pentru C&D&I nu pot fi cumulate cu sprijinul *de minimis* pentru aceleași costuri eligibile dacă acest lucru ar conduce la o intensitate a ajutorului care depășește intensitățile stabilite în prezentul cadru.

3.2.3.2. Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale

92. Pentru ajutoarele individuale care fac obiectul notificării, simpla conformitate cu o serie de intensități maxime predefinite ale ajutorului nu este suficientă pentru a asigura proporționalitatea.
93. Ca regulă generală, pentru a stabili dacă ajutorul este proporțional, Comisia va verifica faptul că valoarea ajutorului nu depășește minimul necesar pentru ca proiectul care beneficiază de ajutor să fie suficient de profitabil, de exemplu, prin facilitarea atingerii unei rate interne de rentabilitate care să corespundă valorii de referință specifice sectorului sau întreprinderii sau ratei minime acceptabile de rentabilitate. În acest scop pot fi utilizate, de asemenea, ratele normale de rentabilitate cerute de beneficiar în alte proiecte de C&D&I, costul său de capital global sau rentabilitatea observată în mod obișnuit în sectorul în cauză. Toate costurile și beneficiile preconizate relevante trebuie să fie luate în considerare pe întreaga durată de viață a proiectului, inclusiv costurile și veniturile care decurg din rezultatele activităților de C&D&I.
94. În cazul în care se demonstrează, de exemplu cu ajutorul documentelor interne ale întreprinderii, că beneficiarul ajutorului are în mod clar de ales între a desfășura fie un proiect subvenționat, fie un proiect alternativ, care nu beneficiază de ajutor, se consideră că ajutoarele individuale sunt limitate la minimum numai dacă valoarea lor nu depășește costurile suplimentare nete de punere în aplicare a activităților în cauză, în comparație cu proiectul contrafactual care ar fi desfășurat în absența ajutorului. Pentru a stabili costurile suplimentare nete, Comisia va compara valorile actualizate nete preconizate ale investiției în proiectul care beneficiază de ajutor și în proiectul contrafactual, ținându-se cont de probabilitățile diferitelor scenarii de afaceri care apar⁵⁷.
95. În cazul în care ajutorul este acordat pentru proiecte de C&D sau pentru construirea sau modernizarea infrastructurilor de cercetare ori pentru construirea sau modernizarea infrastructurilor tehnologice, iar Comisia poate să stabilească, pe baza metodologiei prevăzute la punctele 94 sau 95, că ajutorul se limitează strict la minimul necesar, pot fi

---

⁵⁷ În cazul în care ajutorul permite doar o creștere a vitezei de finalizare a proiectului, comparația ar trebui să reflecte în principal calendarele diferite în ceea ce privește fluxurile de trezorerie și întârzierile la intrarea pe piață.

permise intensități maxime ale ajutorului mai ridicate decât cele prevăzute în anexa II, până la nivelurile stabilite în tabelul de mai jos.

	Întreprindere mică	Întreprindere mijlocie	Întreprindere mare
Ajutoarele pentru proiecte de C&D			
Cercetare fundamentală	100 %	100 %	100 %
Cercetare aplicată	80 %	70 %	60 %
- care face obiectul colaborării efective între întreprinderi (pentru întreprinderile mari, colaborare transfrontalieră sau cu cel puțin o IMM) sau între o întreprindere și o organizație de cercetare; sau - care face obiectul diseminării pe scară largă a rezultatelor	90 %	80 %	70 %
Ajutoare pentru construirea și modernizarea infrastructurilor de cercetare	60 %		
Ajutoare pentru construirea și modernizarea infrastructurilor tehnologice	[35 %]		
- cu condiția ca cel puțin două state membre să furnizeze finanțare publică sau - cu condiția ca infrastructura tehnologică să furnizeze servicii în principal IMM-urilor (ca cel puțin 80 % din capacitatea sa să fie alocată acestui scop)	[40 %]		

96. Pentru a demonstra că ajutorul se limitează la minimumul necesar, statele membre trebuie să explice modul în care a fost stabilită valoarea ajutorului. Documentația și calculele utilizate pentru analiza efectului stimulator pot fi utilizate, de asemenea, pentru a evalua proporționalitatea ajutorului. În măsura în care necesitatea identificată a acordării ajutorului se referă, în principal, mai degrabă la dificultăți în ceea ce privește atragerea unei finanțări prin îndatorare decât la o lipsă a rentabilității, o modalitate în măsură să garanteze că ajutorul este menținut la minimum poate consta în furnizarea acestuia sub formă de împrumut, de garanție sau de avans rambursabil în locul unei forme nerambursabile, cum ar fi subvenția.
97. În cazul în care există mai mulți candidați potențiali pentru a desfășura activitatea care beneficiază de ajutor, este mai probabil ca cerința de proporționalitate să fie îndeplinită dacă ajutorul se acordă pe baza unor criterii transparente, obiective și nediscriminatorii.
98. În vederea compensării denaturării actuale sau potențiale, directe sau indirecte, provocate de comerțul internațional, pot fi acordate intensități mai mari decât cele care sunt autorizate, în general, de prezentul cadru, în cazul în care, direct sau indirect,

concrenții din țările terțe au primit în cursul celor trei ani precedenți sau vor primi ajutoare cu o intensitate echivalentă pentru proiecte similare. Cu toate acestea, în cazul în care denaturările comerțului internațional sunt susceptibile să se producă după mai mult de trei ani, având în vedere natura specială a sectorului în cauză, perioada de referință poate fi prelungită în mod corespunzător. Dacă este posibil, statul membru în cauză trebuie să furnizeze Comisiei informații suficiente care să îi permită să evalueze situația, în special necesitatea de a lua în considerare avantajul competitiv de care se bucură un concurent dintr-o țară terță. În cazul în care Comisia nu dispune de informații privind ajutorul acordat sau preconizat, aceasta poate, de asemenea, să se bazeze pe dovezi circumstanțiale în decizia sa.

99. Pentru colectarea dovezilor, Comisia poate face uz de propriile competențe de investigare⁵⁸.

3.2.4 Transparența

100. Ca garanție suplimentară împotriva denaturărilor nejustificate ale concurenței, statele membre, Comisia, operatorii economici și publicul trebuie să aibă acces ușor la toate documentele și informațiile relevante cu privire la ajutorul acordat.
101. Cu excepția ajutoarelor individuale acordate care au o valoare mai mică de 100 000 EUR, statele membre trebuie să publice pe un site cuprinzător consacrat ajutoarelor de stat, la nivel național sau regional, cel puțin următoarele informații cu privire la măsurile de ajutor de stat notificate: textul integral al schemei de ajutoare și al dispozițiilor sale de punere în aplicare sau temeiul juridic pentru ajutorul individual ori un link către acesta; identitatea autorității care acordă ajutorul; identitatea beneficiarilor individuali; forma și valoarea ajutorului acordat fiecărui beneficiar; data acordării ajutorului; tipul beneficiarului (IMM sau întreprindere mare); regiunea în care este situat beneficiarul (la nivelul NUTS II), precum și principalul sector economic în care își desfășoară activitățile beneficiarul (la nivel de grup NACE)⁵⁹. Informațiile respective trebuie să fie publicate în termen de șase luni după ce decizia de acordare a fost luată sau, în cazul măsurilor fiscale, în termen de un an de la data declarației fiscale, trebuie păstrate cel puțin zece ani și trebuie să fie disponibile publicului larg fără restricții⁶⁰.

3.2.5 Verificarea minimizării sau evitării efectelor negative specifice ale ajutoarelor pentru C&D&I asupra concurenței și a condițiilor schimburilor comerciale

3.2.5.1 Considerații generale

102. Comisia va identifica piețele care sunt afectate de ajutor, luând în considerare informațiile furnizate de statul membru cu privire la piețele de produse în cauză, și

⁵⁸ A se vedea articolul 1 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 734/2013 al Consiliului din 22 iulie 2013 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE, JO L 204, 31.7.2013, p. 15.

⁵⁹ Cu excepția secretelor comerciale și a altor informații confidențiale, în cazuri justificate în mod corespunzător și sub rezerva acordului Comisiei [Comunicarea Comisiei privind secretul profesional în deciziile din domeniul ajutorului de stat, C(2003) 4582 final, JO C 297, 9.12.2003, p. 6]. În cazul măsurilor fiscale, informațiile privind valorile ajutoarelor individuale pot fi furnizate în următoarele tranșe (în milioane EUR): [0,5-1]; [1-2]; [2-5]; [5-10]; [10-30]; [30 și mai mult].

⁶⁰ În cazul ajutoarelor ilegale, statelor membre li se va cere să asigure publicarea *ex post* a acelorasi informații, cel târziu la șase luni de la data deciziei Comisiei. Aceste informații ar trebui să fie disponibile într-un format care permite căutarea și extragerea datelor și care poate fi ușor publicat pe internet, de exemplu în format CSV sau XML.

anume piețele afectate de schimbarea de comportament a beneficiarului ajutorului. În măsura în care o anumită activitate inovatoare de C&D&I va fi asociată cu mai multe viitoare piețe de produse, se va examina impactul ajutorului de stat asupra ansamblului piețelor în cauză. De asemenea, Comisia va identifica piața geografică afectată, care corespunde zonei în care își desfășoară activitatea întreprinderile de pe piețele de produse afectate și pentru care condițiile de concurență sunt suficient de omogene și pot fi deosebite în mod clar de cele din zonele învecinate.

103. Comisia va evalua în continuare denaturările concurenței pe baza impactului previzibil al ajutorului pentru C&D&I asupra concurenței dintre întreprinderile de pe piața produsului și piața geografică în cauză⁶¹, care riscă să fie afectate în mod negativ de ajutor, ținând seama și de informațiile furnizate de statele membre cu privire la concurenții și clienții sau consumatorii afectați. Procedând astfel, dacă este cazul, Comisia poate identifica și interacțiunile concurențiale (produse substituibile sau complementare, inclusiv în amonte sau în aval) în cazul cărora este mai probabil să apară denaturări cauzate de o măsură de ajutor.
104. În general, ajutorul îi permite beneficiarului ajutorului să obțină un avantaj competitiv prin i) reducerea costurilor de producție sau ii) creșterea capacității de producție sau iii) dezvoltarea de noi produse. Comisia consideră că efectele negative ale ajutorului îi vor afecta mai întâi pe concurenți. Din acest motiv, Comisia ar trebui să se concentreze în primul rând pe identificarea concurenților actuali sau potențiali ai beneficiarului ajutorului care riscă să fie afectați în mod negativ de ajutor.
105. Comisia identifică două mari denaturări potențiale ale concurenței și ale schimburilor comerciale dintre statele membre cauzate de ajutoarele pentru C&D&I, și anume, denaturări ale pieței de produse și efecte legate de alegerea locației. Ambele tipuri pot conduce la probleme de ineficiență a alocării, prin subminarea performanței economice a pieței interne, precum și la preocupări legate de distribuție, întrucât ajutoarele afectează distribuția pe regiuni a activității economice.
106. În ceea ce privește denaturările de pe piețele de produse, ajutoarele de stat pentru C&D&I pot avea un impact asupra concurenței în procesele de inovare și pe piețele de produse unde sunt exploatate rezultatele activităților de C&D&I.

3.2.5.1.1. Efecte asupra piețelor de produse

107. Ajutoarele de stat pentru C&D&I pot afecta concurența în procesele de inovare și pe piețele de produse în trei moduri, și anume prin denaturarea procesului concurențial de intrare și ieșire, prin denaturarea stimulentei dinamice pentru investiții și prin crearea sau menținerea puterii de piață.
  - (i) *Denaturarea proceselor concurențiale de intrare și ieșire*
108. Ajutoarele pentru C&D&I ar putea împiedica mecanismul pieței să îi recompenseze cei mai eficienți producători și exercite presiune asupra celor mai puțin eficienți pentru a-și îmbunătăți activitatea, a se restructura sau a ieși de pe piață. S-ar putea ajunge la o

⁶¹ Această analiză se poate referi, după caz, atât la piața factorilor de producție, cât și la piața produselor finite.

situație în care, ca urmare a ajutoarelor acordate, concurenții care altfel ar putea rămâne pe piață sunt forțați să iasă de pe piață sau nu reușesc nici măcar să intre. În mod similar, ajutorul de stat poate împiedica ieșirea de pe piață a întreprinderilor ineficiente sau chiar le poate ajuta pe acestea să intre și să câștige cote de piață de la concurenți care altfel ar fi fost mai eficienți. Prin urmare, dacă nu sunt corect orientate, ajutoarele pentru C&D&I pot să sprijine întreprinderile ineficiente și pot conduce la structuri de piață în care mulți participanți funcționează cu mult sub nivelul de eficiență. Pe termen lung, interferarea cu procesele de intrare și de ieșire poate împiedica inovarea și poate încetini productivitatea la nivelul întregului sector.

(ii) Denaturarea stimulentei dinamice

109. Ajutoarele pentru C&D&I pot denatura stimulentele dinamice de a investi ale concurenților beneficiarului ajutorului. Atunci când o întreprindere primește ajutor, probabilitatea desfășurării cu succes a activităților de C&D&I crește în general, conducând la o prezență crescută în viitor pe piața (piețele) de produse relevantă(e). Prezența crescută poate determina concurenții să reducă amploarea planurilor lor inițiale de investiții (efectul de evicțiune).
110. În plus, prezența ajutorului poate determina beneficiarii potențiali să se complacă în starea existentă sau să își asume mai multe riscuri. Este probabil ca, în acest caz, efectele pe termen lung asupra performanțelor generale din sectorul respectiv să fie negative. În consecință, ajutoarele pentru C&D&I, dacă nu sunt corect orientate, pot sprijini întreprinderile ineficiente și pot conduce la structuri de piață în care mulți jucători de piață funcționează cu mult sub nivelul de eficiență.

(iii) Crearea sau menținerea puterii de piață

111. De asemenea, ajutoarele pentru C&D&I pot avea efecte de denaturare în ceea ce privește creșterea sau menținerea puterii de piață pe piețele de produse. Puterea de piață este puterea de a influența prețurile de pe piață, producția, varietatea sau calitatea produselor și a serviciilor sau alți parametri ai concurenței pentru o perioadă importantă de timp, în detrimentul consumatorilor. Chiar și în cazul în care ajutorul nu consolidează puterea de piață în mod direct, acesta poate avea un astfel de efect în mod indirect, descurajându-i pe concurenții existenți, determinându-i să iasă de pe piață sau descurajând intrarea pe piață a unor noi concurenți.

3.2.5.1.2. Efecte asupra schimburilor comerciale și asupra alegerii locației

112. Ajutoarele de stat pentru C&D&I pot conduce, de asemenea, la denaturări ale concurenței în cazul în care acestea influențează alegerea unei amplasări. Astfel de denaturări pot apărea între statele membre, atunci când întreprinderile fie intră în concurență transfrontalieră, fie iau în considerare schimbarea locației. Ajutorul care vizează mutarea unei activități într-o altă regiune din cadrul pieței interne poate să nu conducă direct la o denaturare a pieței produsului, dar strămută activitățile sau investițiile dintr-o regiune în alta.

3.2.5.1.3. *Efecte negative evidente*

113. În principiu, o măsură de ajutor și contextul în care aceasta este aplicată trebuie să fie analizate pentru a identifica în ce măsură se poate considera că aceasta are efect de

denaturare a pieței. Cu toate acestea, pot fi identificate anumite situații în care efectele negative contrabalansează în mod evident eventualele efecte pozitive, ceea ce înseamnă că ajutorul respectiv nu poate fi considerat compatibil cu piața internă.

114. În special, în conformitate cu principiile generale prevăzute în tratat, ajutoarele de stat nu pot fi considerate compatibile cu piața internă dacă măsura de ajutor este discriminatorie într-o măsură nejustificată de caracterul său de ajutor de stat. Prin urmare, astfel cum s-a explicat în secțiunea 3.1.3, Comisia nu va aproba nicio măsură dacă măsura respectivă sau condițiile aferente acesteia implică o încălcare a dreptului relevant al Uniunii. Este vorba, în special, despre cazul măsurilor de ajutor pentru care acordarea ajutorului este condiționată de obligația ca beneficiarul să aibă sediul central în statul membru relevant (sau să fie stabilit, în principal, în statul membru respectiv) sau să utilizeze produse sau servicii naționale, precum și despre cazul măsurilor de ajutor care limitează posibilitatea beneficiarului de a exploata rezultatele C&D&I în alte state membre.

3.2.5.2 Scheme de ajutoare

115. Pentru a fi compatibile cu piața internă, schemele de ajutoare care fac obiectul notificării nu trebuie să conducă la denaturări semnificative ale concurenței și ale schimburilor comerciale. În special, chiar dacă denaturările pot fi considerate limitate la nivel individual (în cazul în care ajutorul este necesar și proporțional pentru a atinge obiectivul comun), în mod cumulativ, schemele de ajutoare pot genera totuși niveluri de denaturare ridicate. Astfel de denaturări pot rezulta, de exemplu, în urma ajutoarelor care afectează în mod negativ stimulentele dinamice pentru inovare ale concurenților. În cazul unei scheme care pune accentul pe anumite sectoare, riscul acestui tip de denaturare este și mai pronunțat.
116. Fără a aduce atingere punctului 145, statele membre trebuie așadar să demonstreze că orice efecte negative vor fi limitate la minimum, luând în considerare, de exemplu, dimensiunea proiectelor în cauză, valorile individuale și cumulative ale ajutoarelor, numărul preconizat de beneficiari, precum și caracteristicile sectoarelor vizate. Pentru a permite Comisiei să evalueze efectele negative probabile ale schemelor de ajutoare care fac obiectul notificării, statele membre pot prezenta o evaluare a impactului, precum și evaluări ex-post efectuate pentru scheme precedente similare.

3.2.5.3. Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale

3.2.5.3.1 Denaturări pe piețele de produse

117. În cazul ajutoarelor individuale care fac obiectul notificării, pentru a permite Comisiei să identifice și să evalueze potențialele denaturări ale concurenței și ale comerțului, statele membre ar trebui să furnizeze informații cu privire la (i) piețele de produse în cauză, și anume piețele afectate de schimbarea de comportament a beneficiarului ajutorului și (ii) concurenței și clienții sau consumatorii afectați.
118. La evaluarea efectelor negative ale măsurii de ajutor, Comisia va pune un accent deosebit în analiza sa privind denaturarea concurenței pe impactul previzibil al ajutoarelor pentru C&D&I asupra concurenței între întreprinderi pe piețele de produse în cauză. Comisia va acorda o pondere mai mare riscurilor la adresa concurenței și comerțului care apar în viitorul apropiat și cu un grad ridicat de probabilitate.
119. În măsura în care o anumită activitate inovatoare va fi asociată cu mai multe viitoare piețe de produse, se va analiza impactul ajutorului de stat asupra ansamblului piețelor în

cauză. În anumite cazuri, rezultatele activităților de C&D&I, de exemplu, sub formă de DPI, sunt ele însele comercializate pe piețele tehnologiilor, de exemplu, prin acordarea de licențe pentru brevete sau prin comercializarea acestora. În astfel de cazuri, Comisia poate lua în considerare și efectele ajutorului asupra concurenței pe piețele tehnologiilor.

120. Comisia va utiliza diferite criterii pentru a evalua posibilele denaturări ale concurenței, și anume denaturarea stimulentei dinamice, crearea sau menținerea puterii de piață și menținerea unor structuri de piață ineficiente.

(i) *denaturarea stimulentei dinamice*

121. În analiza privind posibila denaturare a stimulentei dinamice, Comisia va avea în vedere următoarele elemente:

- (i) *creșterea pieței*: cu cât mai mare este creșterea așteptată în viitor a pieței, cu atât este mai puțin probabil ca stimulentele concurenților să fie afectate în mod negativ de ajutor, având în vedere că există în continuare numeroase oportunități de a dezvolta o afacere profitabilă;
- (ii) *valoarea ajutorului*: măsurile de ajutor care implică valori semnificative ale ajutorului sunt mai susceptibile să conducă la efecte de evicțiune semnificative. Importanța valorii ajutorului va fi evaluată în special în funcție de suma cheltuită de către principalii actori de pe piață pentru proiecte similare;
- (iii) *apropierea de piață/categoria ajutorului*: cu cât măsura de ajutor vizează activități mai apropiate de piață, cu atât este mai susceptibilă să genereze efecte de evicțiune semnificative;
- (iv) *procesul deschis de selecție*: în cazul în care ajutorul se acordă pe baza unor criterii transparente, obiective și nediscriminatorii, Comisia va adopta o atitudine mai pozitivă;
- (v) *barierele la ieșire*: concurenții sunt mai susceptibili de a-și menține sau chiar de a-și extinde planurile de investiții atunci când barierele la ieșire care afectează procesele de inovare sunt ridicate. Acesta poate fi cazul atunci când multe dintre investițiile anterioare ale concurenților sunt blocate pe o anumită traiectorie de C&D&I;
- (vi) *factori care stimulează concurența pentru o piață viitoare*: ajutoarele pentru C&D&I pot conduce la o situație în care concurenții beneficiarului ajutorului renunță la concurența pentru o piață viitoare pe principiul „câștigătorul ia totul”, întrucât avantajul furnizat de ajutor, în ceea ce privește gradul de progres tehnologic, economiile de scară, efectele de rețea sau orizontul de timp, reduce posibilitatea acestora de a intra cu un eventual succes pe piața viitoare;
- (vii) *diferențierea produselor și intensitatea concurenței*: atunci când inovarea produselor se referă mai degrabă la dezvoltarea unor produse diferențiate, legate, de exemplu, de anumite mărci, standarde, tehnologii sau grupuri de consumatori, concurenții sunt mai puțin susceptibili să fie afectați. Aceeași situație apare atunci când există un număr mare de concurenți efectivi pe piață.

(ii) crearea sau menținerea puterii de piață

122. Comisia este preocupată, în principal, de măsurile de ajutor pentru C&D&I care îi permit beneficiarului să își consolideze puterea de piață pe piețele de produse existente sau să o transfere către piețele de produse viitoare. Prin urmare, este improbabil ca Comisia să identifice probleme de concurență legate de puterea de piață pe piețele pe care beneficiarul ajutorului are o cotă de piață mai mică de 25 % și pe piețele cu un grad de concentrare mai mic de 2000 determinat pe baza indicelui Herfindahl-Hirschman (IHH).

123. În analiza puterii de piață, Comisia va lua în considerare următoarele elemente:

- (i) *puterea de piață a beneficiarului ajutorului și structura pieței*: în cazul în care beneficiarul ajutorului ocupă deja o poziție dominantă pe o piață de produse, măsura de ajutor poate să consolideze poziția respectivă, prin reducerea și mai mult a presiunii concurențiale pe care întreprinderile rivale o pot exercita asupra întreprinderii beneficiare. În mod similar, măsurile de ajutor de stat pot avea un impact major asupra piețelor de tip oligopol pe care sunt activi puțini operatori;
- (ii) *nivelul barierelor la intrare*: în domeniul C&D&I, noii sosiți se pot confrunta cu bariere majore la intrare. Poate fi vorba despre bariere de natură juridică (în special în ceea ce privește DPI) sau legate de economiile de scară și de gamă, precum și de bariere la accesul la rețele și la infrastructură și de alte bariere strategice la intrare sau la extindere;
- (iii) *puterea cumpărătorului*: puterea de piață a unei întreprinderi poate fi, de asemenea, limitată de poziția pe piață a cumpărătorilor. Prezența unor cumpărători puternici poate compensa existența unei poziții solide pe o piață în cazul în care cumpărătorii vor încerca probabil să păstreze un grad suficient de concurență pe piață;
- (iv) *procesul de selecție*: măsurile de ajutor care permit întreprinderilor care ocupă o poziție puternică pe piață să influențeze procesul de selecție, de exemplu, prin dreptul de a recomanda întreprinderi în procesul de selecție sau prin orientarea cercetării pe o cale care defavorizează în mod nejustificat alte alternative, sunt susceptibile să constituie un motiv de îngrijorare pentru Comisie.

(iii) menținerea unor structuri de piață inefficiente

124. În analiza structurilor de piață, Comisia va verifica dacă ajutorul este acordat pe piețe care prezintă supracapacități sau în sectoare aflate în declin. Cu toate acestea, în situații în care piața este în creștere sau în care ajutoarele de stat pentru C&D&I ar putea să modifice dinamica generală a creșterii sau mai ales amprenta emisiilor de GES a sectorului (în conformitate cu comunicările privind Pactul verde european și, respectiv, strategia digitală europeană), în special ca urmare a introducerii unor noi tehnologii, de exemplu pentru a îndeplini obiectivele de decarbonizare sau de digitalizare a producției ori ambele categorii de obiective, fără o creștere a capacităților, nu există riscul ca aceste ajutoare să creeze motive de îngrijorare.

. 3.2.5.3.2 Efectele legate de alegerea locației

125. În special în cazurile în care ajutoarele pentru C&D&I sunt aproape de piață, acestea pot face ca anumite teritorii să beneficieze de condiții mai favorabile pentru activitățile ulterioare de producție, în special datorită costurilor de producție comparativ mai

scăzute ca rezultat al ajutorului acordat sau datorită unor niveluri mai ridicate ale activităților de C&D&I desfășurate prin intermediul ajutorului respectiv. Acest lucru ar putea determina mutarea întreprinderilor pe teritoriile respective.

126. Efectele legate de alegerea locației pot fi relevante, de asemenea, pentru infrastructurile de cercetare și infrastructurile tehnologice. În cazul în care ajutoarele sunt utilizate, în principal, pentru a atrage o infrastructură într-o anumită regiune în detrimentul alteia, acestea nu vor contribui la promovarea activităților de C&D&I în Uniune.
127. În analiza sa privind ajutorul individual care face obiectul notificării, Comisia va ține cont în consecință de orice dovadă care demonstrează că beneficiarul ajutorului a avut în vedere locații alternative.
128. De asemenea, ajutoarele care conduc doar la schimbarea locației activităților de C&D&I în cadrul pieței interne, fără a modifica natura, dimensiunea sau domeniul de aplicare al proiectului nu vor fi considerate compatibile.

3.2.6 Punerea în balanță a efectelor pozitive și negative ale ajutorului

129. Comisia verifică dacă efectele negative identificate ale măsurii de ajutor asupra concurenței și asupra condițiilor schimburilor comerciale prevalează asupra efectelor pozitive ale ajutorului planificat.

3.2.6.1 Identificarea efectelor pozitive care trebuie luate în considerare

130. Există o corelație între creșterea economică și investițiile în C&D&I. Activitatea de C&D&I sporește productivitatea și stimulează dezvoltarea economică. De aceea, C&D&I reprezintă un factor important care determină întreprinderile din Uniune să asigure dezvoltarea economică elaborând noi produse, tehnologii, servicii sau procese de producție, respectiv ambele.
131. În contextul globalizării, investițiile în C&D&I sunt deosebit de importante pentru dezvoltarea tuturor sectoarelor economiei, fiind strâns legate de productivitate și competitivitate.
132. În acest context, ca o primă etapă a testului comparativ, Comisia va evalua efectele pozitive ale ajutorului asupra activității economice beneficiare, ținând seama în măsura cuvenită de activitatea de C&D&I declanșată de măsura de ajutor în cauză sau de dimensiunea, sfera sau viteza proiectului de C&D&I a cărei îmbunătățire este urmărită prin măsura de ajutor.
133. În plus, Comisia poate verifica, de asemenea, dacă ajutorul generează efecte pozitive mai ample legate de C&D&I. Atunci când aceste efecte pozitive mai ample le reflectă pe cele cuprinse în politicile Uniunii, cum ar fi comunicările referitoare la noul SEC pentru cercetare și inovare, la Pactul verde european, la strategia digitală europeană și la noua strategie industrială pentru Europa, se poate presupune că ajutoarele pentru C&D&I aliniate la aceste politici ale Uniunii au astfel de efecte pozitive mai ample.
134. Comisia recunoaște că sunt necesare atât investiții private, cât și publice pentru a sprijini și a accelera activitățile de C&D&I legate de tehnologii critice, a căror introducere pe piață ar urma să faciliteze transformarea digitală a industriei din Uniune și tranziția Uniunii către o economie cu emisii reduse la zero/scăzute de dioxid de carbon, precum și către o economie circulară și cu o poluare redusă la zero, în care capitalul natural este protejat. Comisia se declară în favoarea activităților de C&D&I sprijinite de statele membre și conforme cu Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al

Consiliului⁶², acesta din urmă constituind una dintre posibilele metodologii de identificare a activităților de C&D&I pentru tehnologii, produse sau alte soluții pentru activități economice durabile din punctul de vedere al mediului.

135. Statele membre care au în vedere acordarea de ajutoare de stat pentru C&D&I trebuie să definească cu precizie obiectivul urmărit și, în special, să explice modul în care măsura intenționează să promoveze C&D&I. Pentru măsurile cofinanțate de fondurile structurale și de investiții europene, statele membre se pot baza pe argumentele prezentate în cadrul programelor operaționale relevante.
136. Comisia este în favoarea măsurilor de ajutor care fac parte integrantă dintr-un program sau dintr-un plan de acțiune cuprinzător de stimulare a activităților de C&D&I sau a strategiilor de specializare inteligentă și care sunt sprijinite de evaluări riguroase ale unor măsuri de ajutor similare anterioare care demonstrează eficacitatea acestora.
137. În ceea ce privește ajutoarele de stat care se acordă pentru proiecte sau activități care sunt finanțate, de asemenea, de Uniune, fie direct, fie indirect, cu alte cuvinte, de către Comisie, de către agențiile sale executive, de către întreprinderile comune instituite în conformitate cu articolele 185 și 187 din tratat sau de către orice alte organisme de punere în aplicare în cazul cărora finanțarea din partea Uniunii nu se află, în mod direct sau indirect, sub controlul statelor membre, Comisia va considera că s-au constatat efectele pozitive conexe.

3.2.6.1.1. Considerații suplimentare pentru ajutoarele individuale

138. Pentru a demonstra că ajutoarele individuale care fac obiectul obligației de notificare („ajutor individual care face obiectul notificării”) contribuie la un nivel crescut al activităților de C&D&I, statele membre pot utiliza următorii indicatori, împreună cu alte elemente relevante de natură cantitativă sau calitativă:
  - (a) *mărirea dimensiunii proiectului*: creșterea costurilor totale ale proiectului (fără o scădere a cheltuielilor suportate de beneficiarul ajutorului în comparație cu situația în care nu se acordă ajutor); creșterea numărului de persoane implicate în activități de C&D&I;
  - (b) *extinderea sferei de aplicare a proiectului*: creșterea numărului de prestații preconizate ale proiectului; creșterea nivelului de ambiție al proiectului, evidențiată de un număr mai mare de parteneri implicați; creșterea activităților transfrontaliere de C&D&I; o mai mare probabilitate a unei descoperiri științifice sau tehnologice sau un risc mai ridicat de eșec (în principal din cauza faptului că proiectul este pe termen lung și a incertitudinii cu privire la rezultatele acestuia);
  - (c) *creșterea vitezei*: finalizarea proiectului necesită mai puțin timp în comparație cu timpul necesar finalizării aceluiași proiect realizat fără ajutor;
  - (d) *creșterea sumelor totale cheltuite*: creșterea cheltuielilor totale cu C&D&I de către beneficiarul ajutorului, în termeni absoluți sau ca procent din cifra de afaceri; schimbări în bugetul angajat pentru proiect (fără o scădere corespunzătoare a bugetului alocat altor proiecte).

---

⁶² Regulamentul (UE) 2020/852 din 18 iunie 2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088, JO L 198, 22.6.2020, p. 13

139. Pentru a concluziona că ajutorul contribuie la creșterea nivelului de C&D&I în Uniune, Comisia va lua în considerare nu numai creșterea netă a activităților de C&D&I desfășurate de întreprindere, ci și contribuția ajutorului la creșterea globală a cheltuielilor cu C&D&I în sectorul vizat, la creșterea activităților transfrontaliere de C&D&I din Uniune, precum și la îmbunătățirea situației Uniunii în domeniul C&D&I în context internațional. Vor fi privite în mod favorabil măsurile de ajutor pentru care se are în vedere o evaluare ex-post, pusă la dispoziția publicului, a efectului pozitiv al acestora.

3.2.6.2. Punerea în balanță a efectelor pozitive și negative ale ajutorului

140. În cele din urmă, Comisia va evalua efectele negative identificate ale măsurii de ajutor în ceea ce privește denaturările concurenței și impactul asupra schimburilor comerciale dintre statele membre (a se vedea secțiunile 3.2.1-3.2.5), punându-le în balanță cu efectele pozitive ale ajutorului planificat (a se vedea secțiunea 3.2.6.1) pentru dezvoltarea activităților economice și a economiei sau societății Uniunii, sau a ambelor, urmând să concluzioneze cu privire la compatibilitatea măsurii de ajutor cu piața internă numai în cazul în care efectele pozitive compensează efectele negative.
141. În cazurile în care măsura de ajutor propusă nu urmărește, într-un mod adecvat și proporțional, să remedieze un eșec al pieței bine identificat, efectele negative de denaturare pe care măsura le are asupra concurenței vor tinde să contrabalanseze efectele pozitive ale acesteia, drept pentru care Comisia ar putea concluziona că măsura de ajutor propusă este incompatibilă.
142. Bilanțul general al anumitor categorii de scheme de ajutoare poate face ulterior obiectul unei cerințe de evaluare *ex post*, menționată în secțiunea 4. În astfel de cazuri, Comisia poate limita durata schemelor respective la patru ani sau mai puțin, cu posibilitatea de a renotifica ulterior prelungirea acestora.

4. EVALUAREA

143. Pentru a se asigura într-o mai mare măsură că denaturările concurenței și ale comerțului sunt limitate, Comisia poate solicita ca schemele de ajutor care fac obiectul notificării să fie limitate în timp și să facă obiectul evaluării menționate la punctul 142. În special, ar trebui să fie efectuate evaluări pentru schemele în cazul cărora denaturările potențiale sunt extrem de mari, și anume schemele pentru care există riscul de a restrânge în mod semnificativ concurența dacă punerea lor în aplicare nu este examinată în timp util.
144. Având în vedere obiectivele sale și pentru a nu exercita o presiune disproporționată asupra statelor membre și asupra măsurilor de ajutor mai mici, cerința menționată la punctul 143 se va aplica numai pentru schemele de ajutoare cu bugete mari, care conțin un element de noutate sau în cazurile în care sunt prevăzute modificări semnificative ale pieței, ale tehnologiei sau ale reglementărilor. Evaluarea trebuie să fie efectuată de un expert independent de autoritatea care acordă ajutorul, pe baza unei metodologii comune furnizate de Comisie⁶³, și trebuie să fie făcută publică. Statele membre trebuie să notifice, împreună cu schema de ajutoare relevantă, un proiect de plan de evaluare care va face parte integrantă din evaluarea schemei de către Comisie.

---

⁶³ A se vedea documentul de lucru separat al serviciilor Comisiei, „Metodologia comună de evaluare a ajutoarelor de stat”, SWD (2014) 179 final, 28.5.2014.

145. În cazul schemelor de ajutor care nu se încadrează în domeniul de aplicare al unui regulament de exceptare pe categorii exclusiv din cauza bugetului mare de care dispun, Comisia va evalua compatibilitatea acestor scheme numai pe baza planului de evaluare.
146. Evaluarea trebuie transmisă Comisiei în timp util pentru a permite analiza eventualei prelungiri a schemei de ajutoare și, în orice caz, la expirarea acesteia. Domeniul de aplicare și modalitățile precise de efectuare a fiecărei evaluări vor fi definite în decizia de aprobare a schemei de ajutoare. Orice măsură de ajutor ulterioară cu un obiectiv similar, inclusiv orice modificare a schemelor de ajutoare menționată la punctul 145, trebuie să țină seama de rezultatele evaluării.

5. RAPORTARE ȘI MONITORIZARE

147. În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului⁶⁴ și cu Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei⁶⁵, statele membre trebuie să prezinte Comisiei rapoarte anuale.
148. Statele membre trebuie să păstreze evidențe detaliate cu privire la toate măsurile de ajutor. Evidențele trebuie să conțină toate informațiile necesare pentru a stabili faptul că au fost îndeplinite condițiile privind costurile eligibile și intensitățile maxime ale ajutorului. Evidențele respective trebuie păstrate timp de zece ani de la data acordării ajutorului și trebuie furnizate, la cerere, Comisiei.

6. APLICABILITATE

149. Comisia va respecta principiile și orientările stabilite în prezenta comunicare la evaluarea compatibilității tuturor ajutoarelor pentru C&D&I notificate în privința cărora i se solicită să ia o decizie după [a se insera într-un stadiu ulterior]. Ajutoarele pentru C&D&I ilegale vor fi evaluate în conformitate cu normele aplicabile la data la care s-au acordat ajutoarele.
150. În temeiul articolului 108 alineatul (1) din tratat, Comisia propune ca statele membre să modifice, acolo unde este necesar, schemele de ajutor pentru C&D&I existente astfel încât să asigure conformitatea acestora cu prezentul cadru până cel târziu la [a se insera într-un stadiu ulterior].
151. Statele membre sunt invitate să își dea acordul explicit și necondiționat cu privire la măsurile adecvate menționate la punctul 150 în termen de două luni de la data publicării prezentului cadru în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. În absența unui răspuns din partea unui stat membru, Comisia va considera că statul membru în cauză nu este de acord cu măsurile propuse.

7. REVIZUIRE

Comisia poate decide să revizuiască sau să modifice prezentul cadru în orice moment, dacă acest lucru este necesar din motive legate de politica în domeniul concurenței sau

---

⁶⁴ Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE, JO L 83, 27.3.1999, p. 1.

⁶⁵ Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE, JO L 140, 30.4.2004, p. 1.

pentru a ține cont de alte politici și angajamente internaționale ale Uniunii sau din orice alt motiv întemeiat.